

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 13

(2004–2005)

Om samtykke til godkjenning av avtale av 24. september 2004 om endring av protokoll 4 kapittel II til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA) av 2. mai 1992

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 12. november 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Bakgrunn

EFTA-statene som deltar i EØS-samarbeidet (Norge, Island og Liechtenstein), heretter kalt EFTA-statene, undertegnet 24. september 2004 en avtale om endring av protokoll 4 til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA) av 2. mai 1992. Hensikten med avtalen er å gjennomføre reglene fastsatt i rådsforordning (EF) nr. 1/2003 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 (forbud mot konkurransebegrensende avtaler) og 82 (forbud mot utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling). I tillegg ønsker EFTA-statene å etablere et separat system for nasjonal håndheving av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 som tilsvarer det system som rådsforordning (EF) nr. 1/2003 etablerer på EU-siden. Endringsavtalen må sees i sammenheng med EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om å innlemme rådsforordning (EF) nr. 1/2003 i EØS-avtalen. Denne ble fremmet i St.prp nr. 3 (2004–2005) om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktatens artikkel 81 og 82.

Konkurranseregelverket er en av grunnpilarene i EU-samarbeidet og i EØS-avtalen. For å sikre en ensartet anvendelse av det felles regelverket er Kommisjonen og ESA gitt kompetanse til å håndheve reglene. Utvidelsen av EU til 25 land og en utvikling mot stadig større og mer grenseoverskridende karteller, førte til at Kommisjonen ikke lenger hadde kapasitet til å fortsette uten endring i ansvarsområdet. For å kunne konsentrere seg om de viktigste sakene, har man gjennom vedtakelsen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 desentralisert en vesentlig del av håndhevelsen av fellesskapets regelverk på konkurranseområdet til medlemslandenes konkurransemyndigheter og domstoler. For å sikre en ensartet håndhevelse på myndighetsnivå etableres et samarbeid mellom nasjonale konkurransemyndigheter samt en adgang for Kommisjonen til å gripe inn i alle saker hvor dette anses nødvendig. Imidlertid lyktes ikke EFTA-landene og EU å komme til enighet om at det innføres et tilsvarende system med desentralisert håndheving og samarbeid på myndighetsnivå i EØS. EFTA-statene ønsker derfor å innføre en tilsvarende ordning på EFTA-siden.

Avtalen om endring av ODA nødvendiggjør lovendring. Stortingets samtykke til godkjenning av

avtalen er derfor nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd.

Endringsavtalen i engelsk originaltekst med uoffisiell oversettelse til norsk følger som trykt vedlegg.

2 Generelt om rådsforordning (EF) nr. 1/2003

Rådsforordning (EF) nr. 1/2003 om håndheving av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82 trådte i kraft i EU 1. mai 2004 og erstattet gjeldende ordning nedfelt i rådsforordning (EF) nr. 17/62. Rådsforordning (EF) nr. 1/2003 innebærer en vesentlig revisjon av gjeldende regelverk.

Bakgrunnen for det nye regelverket er behovet, i et utvidet EU-samarbeid, for effektiv håndheving av konkurransereglene og ønsket om å la Kommisjonen prioritere de mest konkurranseskadelige sakene, som karteller.

Håndhevingssystemet for konkurransereglene i EU/EØS har vært sterkt sentralisert. Alle avtaler som kunne være i strid med forbudet mot konkurransebegrensende avtaler (EF-traktatens artikkel 81 nr. 1 og EØS-avtalens artikkel 53 nr. 1) måtte forhåndsmeldes til Kommisjonen eller ESA for å få unntak etter artikkel 81 nr. 3 EF og artikkel 53 nr. 3 EØS. Dette meldesystemet var svært ressurskrevende.

Det nye regelverket innebærer at meldeordningen og Kommisjonens enerett til å gi unntak fra forbudet, er opphevet. Dette vil gi Kommisjonen større ressurser å sette inn mot de mest skadelige brudd på konkurransereglene. Kommisjonen har også fått styrket sine undersøkelses- og kontrollfullmakter. Nasjonale konkurransemyndigheter og nasjonale domstoler skal håndheve EF-traktatens artikkel 81 (konkurransebegrensende avtaler) og artikkel 82 (utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling). Nye samarbeidsmekanismer og regler for saksfordeling mellom de forskjellige nasjonale myndigheter og Kommisjonen, skal sikre ensartet rettsanvendelse. Det er innført nye bestemmelser vedrørende forholdet mellom nasjonale konkurranseregler og konkurransereglene i EF-traktaten.

3 Nærmere om endringene i ODA

I følge artikkel 1 i protokoll 21 i EØS-avtalen skal ESA ha samme kompetanse til å håndheve EØS-avtalens konkurranseregler som Kommisjonen har til å håndheve konkurransereglene i EF-trakta-

ten. ODA protokoll 4 kapittel II gir ESA de sentrale fullmakter for håndheving av EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Artiklene tilsvarer EF-traktatens artikler 81 og 82, og speiler Kommisjonens kompetansegrunnlag etter den tidligere konkurranseforordningen (EF) nr. 17/62. Rådsforordning (EF) nr. 1/2003 erstatter rådsforordning (EF) nr. 17/62 med virkning fra 1. mai 2004 i EU, og ettersom ODA protokoll 4 kapittel II henviser til den gamle konkurranseforordningen, må dette kapitlet endres.

Det er bare bestemmelsene om overvåkningsorganenes kompetansegrunnlag i rådsforordning (EF) nr. 1/2003 som innlemmes i EØS-avtalen. Som nevnt, lyktes ikke EFTA-landene og EU å komme til enighet om at det innføres et system i EØS med desentralisert håndheving som gir nasjonale konkurransemyndigheter tilsvarende rettigheter og plikter som rådsforordning (EF) nr. 1/2003 gir nasjonale konkurransemyndigheter innen EU. Imidlertid ble partene enige om at dette punktet skal revurderes innen utgangen av 2005.

EFTA-landene har på denne bakgrunn valgt å innføre et system internt i EFTA med desentralisert håndheving og samarbeid mellom nasjonale konkurransemyndigheter som tilsvarer ordningen i rådsforordning (EF) nr. 1/2003.

Etableringen av et system i EFTA med desentralisert håndheving forventes å gi fordeler i form av samarbeid og informasjonsutveksling. Det antas også at det vil være en fordel med et slikt system når spørsmålet om desentralisert håndheving skal revurderes innen utløpet av 2005.

De nye reglene skal bidra til at foretak med grenseoverskridende virksomhet gis like konkurransevilkår i hele EØS-området. Anvendelsen av nasjonal konkurranselovgivning på samarbeid som faller inn under virkeområdet til EØS-avtalens artikkel 53 nr. 1, reguleres. Det etableres også mekanismer som skal bidra til å sikre en ensartet anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 ved desentralisert håndheving av disse bestemmelsene. Videre bortfaller overvåkningsorganenes enerett til å vedta individuelle unntak etter artikkel 53 nr. 3. ESA får styrket sine undersøkelses- og kontrollfullmakter.

4 Oversikt over bestemmelsene i endringsavtalen

Artikkel 1 sier at teksten i ODA protokoll 4 kapittel II skal erstattes med teksten som er inntatt i denne artikkelen. Denne teksten speiler rådsforordning (EF) nr. 1/2003, med enkelte tilpasninger.

Avsnitt I – prinsipper (artikkel 1 – 3)

Bestemmelsene regulerer den generelle anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 53 og 54, herunder regler om bevisbyrde og forholdet til nasjonal rett. Av artikkel 3 følger det f. eks. at nasjonale konkurransemyndigheter og domstoler også skal anvende EØS-avtalens artikkel 53 og 54 hvis disse bestemmelsene er anvendelige, når de anvender nasjonal konkurranserett.

Avsnitt II – myndighet (artikkel 4 – 6)

Bestemmelsene gir ESA, nasjonale domstoler og nasjonale konkurransemyndigheter kompetanse til å håndheve EØS-avtalens artikkel 53 og 54.

Avsnitt III – vedtak fra EFTAs overvåkningsorgan (artikkel 7 – 10)

Bestemmelsene regulerer hvilke typer vedtak som kan treffes av ESA ved håndhevingen av EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Slike vedtak inkluderer midlertidige vedtak og vedtak som innebærer at foretak pålegges strukturelle og atferdsregulerende forpliktelser.

Avsnitt IV – samarbeid (artikkel 11 – 16)

Artikkel 11–14 etablerer et samarbeid mellom konkurransemyndighetene i EFTA-landene om blant annet mekanismer for saksbehandling, informasjonsutveksling og koordinering av håndheving. Artikkel 15 regulerer forholdet mellom nasjonale domstoler på den ene side og nasjonale konkurransemyndigheter og ESA på den annen. For eksempel gis nasjonale konkurransemyndigheter og ESA innleggsrett hos nasjonale domstoler der disse behandler saker som reiser spørsmål etter EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Artikkel 16 regulerer rettsanvendelsen til nasjonale konkurransemyndigheter og domstoler når disse behandler saker etter artikkel 53 og 54.

Avsnitt V – undersøkelsesmyndighet (artikkel 17 – 22)

Bestemmelsene regulerer ESAs kompetanse til informasjonsinnhenting, herunder gjennomføring av bevissikringer (kontroll). Bevissikring kan gjennomføres både hos foretak og i private hjem. Bevissikring i private hjem kan bare gjennomføres dersom det er mistanke om alvorlig overtredelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Reglene regulerer også nasjonale domstolars prøving av en begjæring om bevissikring fremsatt av ESA.

Avsnitt VI – sanksjoner (artikkel 23 – 24)

Bestemmelsene gir ESA kompetanse til å ilegge bøter og tvangsmulkt ved overtredelser av EØS-avtalens artikkel 53 og 54, eller for overtredelser av enkelte av bestemmelsene i kapitlet, f. eks. bestemmelsene om opplysningsplikt. Foretak kan ilegges en bot på inntil 10% av omsetningen for overtredelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54.

Avsnitt VII – foreldelsesfrister (artikkel 25 – 26)

Bestemmelsene inneholder regler om foreldelse av ESAs kompetanse til å ilegge sanksjoner etter artikkel 23 og 24.

Avsnitt VIII – uttalelser og taushetsplikt (artikkel 27 – 28)

Bestemmelsene inneholder regler om uttalelserett og taushetsplikt. Reglene om uttalelserett skal sikre kontradiksjon og åpenhet i saksbehandlingen, ved at både parter, klagere og tredjemenn gis rett til å uttale seg. Reglene om taushetsplikt omhandler taushetsplikt for ESA og nasjonale myndigheter, samt bestemmelser om hva innhentet informasjon kan brukes til.

Avsnitt IX – unntak (artikkel 29)

Bestemmelsen regulerer kompetansen til ESA og nasjonale konkurransemyndigheter til, i enkeltsaker, å trekke tilbake fordelene av gruppeunntak.

Avsnitt X – alminnelige bestemmelser (artikkel 30 – 33)

Bestemmelsene regulerer blant annet offentliggjøring av vedtak truffet av ESA, samt kapitlets anvendelsesområde. Det følger videre at ESA kan gi utfyllende regler (av ikke-lovgivningsmessig karakter) for anvendelsen av kapitlet.

Avsnitt XI – overgangsbestemmelser og særlige bestemmelser (artikkel 34 – 42)

Bestemmelsene regulerer overgangsordninger. Videre pålegges EFTA-statene å utpeke de nasjonale organer som skal anses som konkurransemyndigheter i kapitlets forstand, og det gis utfyllende regler for kompetanseforholdet mellom disse organer og ESA.

Artikkel 2 – 5 gjennomfører prosessuelle tilpasninger i andre deler av ODA protokoll 4 som følge av endringene i kapittel II.

Artikkel 6 inneholder avtaletekniske bestemmelser om depositar, språkversjoner og ikrafttredelse.

5 Gjennomføring av endringen i norsk rett

Gjennomføring av endringsavtalen i norsk rett krever enkelte lovendringer. Disse lovendringene er allerede vedtatt ved lov av 5. mars 2004 nr. 11 om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler m.v. (EØS-konkurranseloven), jf. Ot.prp. nr. 6 (2003–2004), Innst. O. nr. 50 (2003–2004) og Besl. O. nr. 57 (2003–2004). Lovendringene vil først tre i kraft samtidig som endringene i ODA og EØS-avtalen trer i kraft. Bakgrunnen for den raske gjennomføringen i norsk rett var en opprinnelig forutsetning om at de nye reglene skulle tre i kraft innen 1. mai 2004 både i EU og i EØS. Som følge av forsinkelser i beslutningsprosessen i EØS har en hatt to forskjellige regelverk i EØS-området i en periode. Det er derfor viktig at de nødvendige konstitusjonelle prosedyrer i EFTA-landene blir fullført raskt, slik at perioden med ulikt regelverk blir så kort som mulig.

Nedenfor omtales kort de lovendringer som har vært ansett nødvendige som følge av endringene i ODA. For øvrig vises til Ot.prp. nr. 6 (2003–2004), særlig kapittel 13, 14 og 18.

Artikkel 5 i den endrede ODA protokoll 4 kapittel II innebærer at nasjonale konkurransemyndigheter skal ha kompetanse til å håndheve EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Bestemmelsen er gjennomført i norsk rett i EØS-konkurranseloven § 6 første ledd første punktum.

Artikkel 3 nr. 1 i den endrede ODA protokoll 4 kapittel II innfører en plikt for nasjonale konkurransemyndigheter og domstoler til å anvende EØS-avtalens artikkel 53 og 54 når de anvender nasjonal konkurranselovgivning, forutsatt at EØS-avtalens artikkel 53 og 54 kommer til anvendelse. Bestemmelsen er gjennomført i norsk rett gjennom EØS-konkurranseloven § 7 første ledd.

Artikkel 16 nr. 1 i den endrede ODA protokoll 4 kapittel II regulerer rettsanvendelsen til nasjonale domstoler innen EFTA-pilaren når disse anvender EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Bestemmelsen er gjennomført i norsk rett i EØS-konkurranseloven § 8.

Artikkel 20 nr. 8 og 21 nr. 3 i den endrede ODA protokoll 4 kapittel II regulerer nasjonale domstolars rett til å prøve ESAs beslutninger om bevissikring. Disse bestemmelsene fastlegger vurde-

ringstemaet til nasjonale domstoler når ESA ønsker å gjennomføre bevissikring i EFTA-landene. Reglene er gjennomført i norsk rett i EØS-konkurranseloven § 3 annet, tredje og fjerde ledd.

Artikkel 16 nr. 2 i den endrede ODA protokoll 4 kapittel II regulerer nasjonale konkurransemyndigheters anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Bestemmelsen er gjennomført i norsk rett i § 6 annet ledd i EØS-konkurranseloven.

Artikkel 15 nr. 3 i den endrede ODA protokoll 4 kapittel II regulerer ESAs og nasjonale konkurransemyndigheters innleggsrett overfor nasjonale domstoler. Bestemmelsen er gjennomført i norsk rett ved EØS-konkurranseloven § 9.

Artikkel 3 i den endrede ODA protokoll 4 kapittel II regulerer forholdet mellom EØS-avtalens artikkel 53 og 54 og nasjonal konkurranselovgivning. Bestemmelsen er gjennomført i norsk rett i EØS-konkurranseloven § 7.

6 Administrative og økonomiske konsekvenser

Endringene i ODA antas ikke å innebære økt ressursbruk eller administrative kostnader av betydning for norske konkurransemyndigheter eller domstoler.

7 Konklusjon og tilråding

Moderniseringsdepartementet legger vekt på behovet for å bevare like regler på konkurranseområdet i EØS og tilrår at Norge godkjenner avtale av 24. september 2004 om endring av protokoll 4 kapittel II til avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til godkjenning av avtale av 24. september 2004 om endring av protokoll 4 kapittel II til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA) av 2. mai 1992.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til godkjenning av avtale av 24. september 2004 om endring av protokoll 4 kapittel II til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA) av 2. mai 1992, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til godkjenning av avtale av 24. september 2004 om endring av protokoll 4 kapittel II til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA) av 2. mai 1992.

I

Stortinget gir sitt samtykke til godkjenning av avtale av 24. september 2004 om endring av protokoll 4

kapittel II til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA) av 2. mai 1992.

Vedlegg 1

**Agreement amending
Protocol 4 to the Agreement
between the EFTA states on
the Establishment of a
Surveillance Authority and a
Court of Justice**

THE REPUBLIC OF ICELAND
THE PRINCIPALITY OF LIECHTENSTEIN
THE KINGDOM OF NORWAY

Having regard to the Agreement between the EFTA States on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice as adjusted by the Protocol adjusting the Agreement between the EFTA States on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice, hereinafter referred to as the Surveillance and Court Agreement, and in particular Article 49 thereof,

In agreement with the EFTA Surveillance Authority,

Having regard to Council Regulation (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty¹.

Having regard to Decision No 130/2004 of the EEA Joint Committee of 24 September 2004 amending Annex XIV, Protocol 21 and Protocol 23 to the EEA Agreement,

Whereas, therefore, Protocol 4 to the Surveillance and Court Agreement should be amended,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

Chapter II of Part I of Protocol 4 to the Surveillance and Court Agreement shall be replaced by the following:

**Avtale om endring av
protokoll 4 til avtalen
mellom EFTA-statene om
opprettelse av et
Overvåkningsorgan og en
Domstol**

REPUBLIKKEN ISLAND
FYRSTEDØMMET LIECHTENSTEIN
KONGERIKET NORGE

HAR — under henvisning til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol, justert ved protokollen om justering av avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol, heretter kalt Overvåknings- og Domstolsavtalen, særlig artikkel 49, i forståelse med EFTAs overvåkningsorgan,

under henvisning til rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82¹,

under henvisning til EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIV, protokoll 21 og protokoll 23, og ut fra følgende betraktning:

Protokoll 4 til overvåknings- og domstolsavtalen bør derfor endres —

BESLUTTET FØLGENDE:

Artikkel 1

Kapittel II i del I i protokoll 4 til Overvåknings- og Domstolsavtalen skal lyde:

¹ OJ L 1, 4.1.2003, p. 1.

¹ EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1.

*«Chapter II***General procedural rules implementing Articles 53 and 54 of the EEA Agreement***Section I***Principles***Article 1***Application of Articles 53 and 54 of the EEA Agreement**

1. Agreements, decisions and concerted practices caught by Article 53(1) of the EEA Agreement which do not satisfy the conditions of Article 53(3) of the EEA Agreement shall be prohibited, no prior decision to that effect being required.
2. Agreements, decisions and concerted practices caught by Article 53(1) of the EEA Agreement which satisfy the conditions of Article 53(3) of the EEA Agreement shall not be prohibited, no prior decision to that effect being required.
3. The abuse of a dominant position referred to in Article 54 of the EEA Agreement shall be prohibited, no prior decision to that effect being required.

*Article 2***Burden of proof**

In any national or EFTA proceedings for the application of Articles 53 and 54 of the EEA Agreement, the burden of proving an infringement of Article 53(1) or of Article 54 of the EEA Agreement shall rest on the party or the authority alleging the infringement. The undertaking or association of undertakings claiming the benefit of Article 53(3) of the EEA Agreement shall bear the burden of proving that the conditions of that paragraph are fulfilled.

*Article 3***Relationship between Articles 53 and 54 of the EEA Agreement and national competition laws**

1. Where the competition authorities of the EFTA States or national courts apply national competition law to agreements, decisions by associations of undertakings or concerted practices within the meaning of Article 53(1) of the EEA

*Kapittel II***Alminnelige saksbehandlingsregler for gjennomføringen av EØS-avtalens artikkel 53 og 54***Avsnitt I***Prinsipper***Artikkel 1***Gjennomføring av EØS-avtalens artikkel 53 og 54**

1. Avtaler, beslutninger og samordnet opptreden som omfattes av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 1, og som ikke oppfyller vilkårene i EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3, skal være forbudt, uten at det kreves vedtak om dette på forhånd.
2. Avtaler, beslutninger og samordnet opptreden som omfattes av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 1, og som oppfyller vilkårene i EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3, skal ikke være forbudt, uten at det kreves vedtak om dette på forhånd.
3. Utilbørlig utnyttelse av en dominerende stilling som nevnt i EØS-avtalens artikkel 54 skal være forbudt, uten at det kreves vedtak om dette på forhånd.

*Artikkel 2***Bevisbyrde**

Ved alle nasjonale framgangsmåter eller fellesskapsframgangsmåter for anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 eller 54 skal bevisbyrden for overtreddelse av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 1 og artikkel 54 påhvile den part eller myndighet som hevder at det har skjedd en overtreddelse. Det foretak eller de sammenslutninger av foretak som påberoper seg EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3, skal ha bevisbyrden for at vilkårene i det nummer er oppfylt.

*Artikkel 3***Forholdet mellom EØS-avtalens artikkel 53 og 54 og nasjonal konkurranselovgivning**

1. Når EFTA-statenes konkurransemyndigheter eller nasjonale domstoler anvender nasjonal konkurranselovgivning på avtaler, beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak og samordnet opptreden i henhold til EØS-avta-

Agreement which may affect trade between the Contracting Parties to the EEA Agreement within the meaning of that provision, they shall also apply Article 53 of the EEA Agreement to such agreements, decisions or concerted practices. Where the competition authorities of the EFTA States or national courts apply national competition law to any abuse prohibited by Article 54 of the EEA Agreement, they shall also apply Article 54 of the EEA Agreement.

2. The application of national competition law may not lead to the prohibition of agreements, decisions by associations of undertakings or concerted practices which may affect trade between the Contracting Parties to the EEA Agreement but which do not restrict competition within the meaning of Article 53(1) of the EEA Agreement, or which fulfil the conditions of Article 53(3) of the EEA Agreement or which are covered by an act for the application of Article 53(3) of the EEA Agreement. EFTA States shall not under this act be precluded from adopting and applying on their territory stricter national laws which prohibit or sanction unilateral conduct engaged in by undertakings.
3. Without prejudice to general principles and other provisions of EEA law, paragraphs 1 and 2 do not apply when the competition authorities and the courts of the EFTA States apply national merger control laws nor do they preclude the application of provisions of national law that predominantly pursue an objective different from that pursued by Articles 53 and 54 of the EEA Agreement.

Section II

Powers

Article 4

Powers of the EFTA Surveillance Authority

For the purpose of applying Articles 53 and 54 of the EEA Agreement, the EFTA Surveillance Authority shall have the powers provided for by this Chapter.

Article 5

Powers of the competition authorities of the EFTA States

The competition authorities of the EFTA States shall have the power to apply Articles 53 and 54 of the EEA Agreement in individual cases. For this

lens artikkel 53 nr. 1, som kan påvirke handelen mellom partene i EØS-avtalen i henhold til nevnte bestemmelse, skal de også anvende EØS-avtalens artikkel 53 på slike avtaler, beslutninger eller former for samordnet opptreden. Når EFTA-statenes konkurransemyndigheter eller nasjonale domstoler anvender nasjonal konkurranselovgivning på misbruk som er forbudt i henhold til EØS-avtalens artikkel 54, skal de også anvende EØS-avtalens artikkel 54.

2. Anvendelsen av nasjonal konkurranselovgivning kan ikke føre til forbud mot avtaler, beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak og samordnet opptreden som kan påvirke handelen mellom partene i EØS-avtalen, men som ikke begrenser konkurransen i henhold til EØS-avtalens artikkel 53 nr. 1, eller som oppfyller vilkårene i EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 eller som er omfattet av en forordning om anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3. EFTA-statene skal i henhold til denne forordning ikke hindres i å vedta og anvende strengere nasjonal lovgivning på sitt territorium som forbyr eller ilegger sanksjoner for foretaks ensidige atferd.
3. Med forbehold for alminnelige prinsipper og andre bestemmelser i EØS-retten får nr. 1 og 2 ikke anvendelse når EFTA-statenes konkurransemyndigheter og domstoler anvender nasjonal lovgivning om kontroll med sammenslutninger av foretak, og de hindrer ikke anvendelsen av bestemmelser i nasjonal lovgivning som hovedsakelig har et annet formål enn EØS-avtalens artikkel 53 og 54.

Avsnitt II

Myndighet

Artikkel 4

EFTAs overvåkningsorgans myndighet

Ved anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 skal EFTAs overvåkningsorgan ha den myndighet som er fastsatt i dette kapittel.

Artikkel 5

Myndigheten til EFTA-statenes konkurransemyndigheter

EFTA-statenes konkurransemyndigheter skal ha myndighet til å anvende EØS-avtalens artikkel 53 og 54 i enkeltsaker. For dette formål kan de av eget

purpose, acting on their own initiative or on a complaint, they may take the following decisions:

- requiring that an infringement be brought to an end,
- ordering interim measures,
- accepting commitments,
- imposing fines, periodic penalty payments or any other penalty provided for in their national law.

Where on the basis of the information in their possession the conditions for prohibition are not met they may likewise decide that there are no grounds for action on their part.

Article 6

Powers of the national courts

National courts shall have the power to apply Articles 53 and 54 of the EEA Agreement.

Section III

Decisions by the EFTA Surveillance Authority

Article 7

Finding and termination of infringement

1. Where the EFTA Surveillance Authority, acting on a complaint or on its own initiative, finds that there is an infringement of Article 53 or of Article 54 of the EEA Agreement, it may by decision require the undertakings and associations of undertakings concerned to bring such infringement to an end. For this purpose, it may impose on them any behavioural or structural remedies which are proportionate to the infringement committed and necessary to bring the infringement effectively to an end. Structural remedies can only be imposed either where there is no equally effective behavioural remedy or where any equally effective behavioural remedy would be more burdensome for the undertaking concerned than the structural remedy. If the EFTA Surveillance Authority has a legitimate interest in doing so, it may also find that an infringement has been committed in the past.
2. Those entitled to lodge a complaint for the purposes of paragraph 1 are natural or legal persons who can show a legitimate interest and EFTA States.

tiltak eller på grunnlag av en klage gjøre følgende vedtak:

- kreve at en overtredelse bringes til opphør,
- vedta midlertidige tiltak,
- godta forpliktelser,
- ilegge bøter, tvangsmulfter eller andre sanksjoner som er fastsatt i deres nasjonale lovgivning.

Dersom de på grunnlag av de opplysninger de sitter inne med anser at vilkårene for forbud ikke er oppfylt, kan de også bestemme at det ikke er noen grunn til at de griper inn.

Artikkel 6

De nasjonale domstolers myndighet

Nasjonale domstoler skal ha myndighet til å anvende EØS-avtalens artikkel 53 og 54.

Avsnitt III

EFTAs overvåkningsorgans vedtak

Artikkel 7

Fastslå og bringe til opphør en overtredelse

1. Dersom EFTAs overvåkningsorgan på grunnlag av en klage eller av eget tiltak fastslår at det har skjedd en overtredelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54, kan det ved vedtak pålegge vedkommende foretak og sammenslutninger av foretak å bringe overtredelsen til opphør. For dette formål kan den pålegge dem ethvert atferdsmessig eller strukturelt tiltak som står i forhold til den overtredelse som har skjedd, og som er nødvendig for effektivt å bringe overtredelsen til opphør. Strukturelle tiltak kan pålegges bare dersom det ikke finnes like effektive atferdsmessige tiltak, eller dersom like effektive atferdsmessige tiltak ville være mer tyngende for det berørte foretak enn det strukturelle tiltaket. Dersom EFTAs overvåkningsorgan har en rettmessig interesse av det, kan det også fastslå at det tidligere har skjedd en overtredelse.
2. Fysiske eller juridiske personer som kan godtgjøre en rettmessig interesse, samt EFTA-statene, kan inngi klage i henhold til nr. 1.

*Article 8***Interim measures**

1. In cases of urgency due to the risk of serious and irreparable damage to competition, the EFTA Surveillance Authority, acting on its own initiative may by decision, on the basis of a *prima facie* finding of infringement, order interim measures.
2. A decision under paragraph 1 shall apply for a specified period of time and may be renewed in so far this is necessary and appropriate.

*Article 9***Commitments**

1. Where the EFTA Surveillance Authority intends to adopt a decision requiring that an infringement be brought to an end and the undertakings concerned offer commitments to meet the concerns expressed to them by the EFTA Surveillance Authority in its preliminary assessment, the EFTA Surveillance Authority may by decision make those commitments binding on the undertakings. Such a decision may be adopted for a specified period and shall conclude that there are no longer grounds for action by the EFTA Surveillance Authority.
2. The EFTA Surveillance Authority may, upon request or on its own initiative, reopen the proceedings:
  - a. where there has been a material change in any of the facts on which the decision was based;
  - b. where the undertakings concerned act contrary to their commitments; or
  - c. where the decision was based on incomplete, incorrect or misleading information provided by the parties.

*Article 10***Finding of inapplicability**

Where the public interest under the EEA Agreement relating to the application of Articles 53 and 54 of the EEA Agreement so requires, the EFTA Surveillance Authority, acting on its own initiative, may by decision find that Article 53 of the EEA Agreement is not applicable to an agreement, a decision by an association of undertakings or a concerted practice, either because the conditions of Article 53(1) of the EEA Agreement are not

*Artikkel 8***Midlertidige tiltak**

1. I hastesaker der det er fare for alvorlige og uopprettelige skader på konkurransen, kan EFTAs overvåkningsorgan av eget tiltak ved vedtak treffe midlertidige tiltak dersom det umiddelbart kan fastslås at det har skjedd en overtredelse.
2. Et vedtak i henhold til nr. 1 får anvendelse i et bestemt tidsrom og kan fornyes i det omfang dette er nødvendig og hensiktsmessig.

*Artikkel 9***Forpliktelser**

1. Når EFTAs overvåkningsorgan har til hensikt å gjøre et vedtak som krever at en overtredelse bringes til opphør, og de berørte foretak tilbyr å inngå forpliktelser slik at de betenkeligheter EFTAs overvåkningsorgan har underrettet dem om i sin foreløpige vurdering, imøtekommes, kan EFTAs overvåkningsorgan ved vedtak gjøre disse forpliktelsene bindende for foretakene. Et slikt vedtak kan gjøres for et bestemt tidsrom, og det skal fastslå at det ikke lenger er grunn til at EFTAs overvåkningsorgan griper inn.
2. EFTAs overvåkningsorgan kan etter anmodning eller av eget tiltak, gjenoppta saksbehandlingen
  - a. dersom de faktiske forhold som lå til grunn for vedtaket, er blitt endret,
  - b. dersom de berørte foretak ikke oppfyller sine forpliktelser, eller
  - c. dersom vedtaket ble gjort på grunnlag av ufullstendige, uriktige eller villedende opplysninger fra partene.

*Artikkel 10***Uanvendelighet**

Når allmenne fellesskapsinteresser med hensyn til anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 krever det, kan EFTAs overvåkningsorgan av eget tiltak ved vedtak fastslå at EØS-avtalens artikkel 53 ikke får anvendelse på en avtale, en beslutning truffet av en sammenslutning av foretak eller en samordnet opptreden, enten fordi vilkårene i EØS-avtalens artikkel 53 nr. 1 ikke er oppfylt, eller fordi vilkårene EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 er oppfylt.

fulfilled, or because the conditions of Article 53(3) of the EEA Agreement are satisfied.

The EFTA Surveillance Authority may likewise make such a finding with reference to Article 54 of the EEA Agreement.

Section IV

Cooperation

Article 11

Cooperation between the EFTA Surveillance Authority and the competition authorities of the EFTA States

1. The EFTA Surveillance Authority and the competition authorities of the EFTA States shall apply the EEA competition rules in close cooperation.
2. The EFTA Surveillance Authority shall transmit to the competition authorities of the EFTA States copies of the most important documents it has collected with a view to applying Articles 7, 8, 9, 10 and Article 29(1). At the request of the competition authority of an EFTA State, the EFTA Surveillance Authority shall provide it with a copy of other existing documents necessary for the assessment of the case.
3. The competition authorities of the EFTA States shall, when acting under Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement, inform the EFTA Surveillance Authority in writing before or without delay after commencing the first formal investigative measure. This information may also be made available to the competition authorities of the other EFTA States.
4. No later than 30 days before the adoption of a decision requiring that an infringement be brought to an end, accepting commitments or withdrawing the benefit of a block exemption act, the competition authorities of the EFTA States shall inform the EFTA Surveillance Authority. To that effect, they shall provide the EFTA Surveillance Authority with a summary of the case, the envisaged decision or, in the absence thereof, any other document indicating the proposed course of action. This information may also be made available to the competition authorities of the other EFTA States. At the request of the EFTA Surveillance Authority, the acting competition authority shall make available to the EFTA Surveillance Authority other documents it holds which are necessary for the assessment of the case. The information supplied to the EFTA Surveillance Authority may be made available to the compe-

EFTAs overvåkningsorgan kan også gjøre et slikt vedtak med hensyn til EØS-avtalens artikkel 54.

Avsnitt IV

Samarbeid

Artikkel 11

Samarbeid mellom EFTAs overvåkningsorgan og EFTA-statenes konkurransemyndigheter

1. EFTAs overvåkningsorgan og EFTA-statenes konkurransemyndigheter skal anvende EØS-konkurransereglene i nært samarbeid.
2. EFTAs overvåkningsorgan skal oversende EFTA-statenes konkurransemyndigheter kopier av de viktigste dokumentene det har innhentet med sikte på anvendelse av artikkel 7, 8, 9, 10 og artikkel 29 nr. 1. EFTAs overvåkningsorgan skal etter anmodning fra en EFTA-stats konkurransemyndighet oversende den et eksemplar av eksisterende dokumenter som er nødvendige for å vurdere saken.
3. Når EFTA-statenes konkurransemyndigheter anvender EØS-avtalens artikkel 53 og 54, skal de underrette EFTAs overvåkningsorgan skriftlig før eller umiddelbart etter at de har iverksatt den første formelle etterforskningen. Disse opplysningene kan også gjøres tilgjengelige for de andre EFTA-statenes konkurransemyndigheter.
4. EFTA-statenes konkurransemyndigheter skal underrette EFTAs overvåkningsorgan senest 30 dager før det gjøres et vedtak om at en overtredelse skal bringes til opphør, at forpliktelser skal godtas eller at retten til å omfattes av gruppeunntaksforordningen skal tilbakekalles. I denne forbindelse skal de framlegge for EFTAs overvåkningsorgan et sammendrag av saken, det planlagte vedtaket, eller i mangel av dette, ethvert annet dokument med opplysninger om den foreslåtte framgangsmåten. Disse opplysningene kan også gjøres tilgjengelige for de andre EFTA-statenes konkurransemyndigheter. Etter anmodning fra EFTAs overvåkningsorgan skal den berørte konkurransemyndighet stille til rådighet for EFTAs overvåkningsorgan andre dokumenter den har i sin besittelse som er nødvendige for å vurdere saken. De opplysningene som er gitt til EFTAs overvåkningsorgan, kan gjøres tilgjengelige for de andre EF-

tion authorities of the other EFTA States. National competition authorities may also exchange between themselves information necessary for the assessment of a case that they are dealing with under Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement.

5. The competition authorities of the EFTA States may consult the EFTA Surveillance Authority on any case involving the application of EEA law.
6. The initiation by the EFTA Surveillance Authority of proceedings for the adoption of a decision under Section III should relieve the competition authorities of the EFTA States of their competence to apply Articles 53 and 54 of the EEA Agreement. If a competition authority of an EFTA State is already acting on a case, the EFTA Surveillance Authority shall only initiate proceedings after consulting with that national competition authority.
7. The EFTA Surveillance Authority shall forthwith transmit to the competent authorities of the EFTA States information received from the EC Commission pursuant to Articles 2, 3(1) first indent, 4, 7, 8(1) and 11 of Protocol 23 to the EEA Agreement. The EFTA Surveillance Authority may also transmit other information pursuant to Protocol 23 of the EEA Agreement.

Article 11 A

Leniency information received pursuant to Protocol 23 to the EEA Agreement

1. The competition authorities of the EFTA States cannot use information referred to in Article 11(7) as the basis for starting an investigation on their own behalf in cases where the EFTA Surveillance Authority received that information from the EC Commission in accordance with Article 2(1) or (2) of Protocol 23 to the EEA Agreement, and that information concerns a case which has been initiated as a result of an application for leniency. This is without prejudice to any power of the competition authorities of the EFTA States to open an investigation on the basis of information received from other sources.
2. The limitations and conditions stated in Article 9(4) and 9(5) of Protocol 23 to the EEA Agreement shall apply *mutatis mutandis* between the EFTA Surveillance Authority and the competition authorities of the EFTA States to the forwarding of information according to Article 11(7).

TA-statenes konkurransemyndigheter. Nasjonale konkurransemyndigheter kan også seg imellom utveksle de opplysninger som er nødvendige for å vurdere en sak de behandler i henhold til EØS-avtalens artikkel 53 og 54.

5. EFTA-statenes konkurransemyndigheter kan rådføre seg med EFTAs overvåkningsorgan i enhver sak som gjelder anvendelsen av EØS-retten.
6. Når EFTAs overvåkningsorgan innleder saksbehandling med sikte på å gjøre vedtak i henhold til kapittel III, fratras EFTA-statenes konkurransemyndigheter sin myndighet til å anvende EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Dersom en EFTA-stats konkurransemyndighet allerede behandler en sak, skal EFTAs overvåkningsorgan innlede saksbehandling først etter å ha rådført seg med den nasjonale konkurransemyndighet.
7. EFTAs overvåkningsorgan skal straks oversende til EFTA-statenes vedkommende myndigheter opplysninger de har mottatt fra EF-kommisjonen i henhold til artikkel 2, artikkel 3 nr. 1 første strekpunkt, artikkel 4, artikkel 7, artikkel 8 nr. 1 og artikkel 11 i protokoll 23 til EØS-avtalen. EFTAs overvåkningsorgan kan også oversende andre opplysninger i henhold til protokoll 23 til EØS-avtalen.

Artikkel 11 A

Opplysninger om bøtereduksjon mottatt i henhold til protokoll 23 til EØS-avtalen

1. EFTA-statenes konkurransemyndigheter kan ikke bruke de opplysninger som er nevnt i artikkel 11 nr. 7, som grunnlag for å innlede en undersøkelse på egne vegne i saker der EFTAs overvåkningsorgan mottok disse opplysningene fra EF-kommisjonen i samsvar med artikkel 2 nr. 1 eller 2 i protokoll 23 til EØS-avtalen, og opplysningene gjelder en sak som er innledet på grunnlag av en anmodning om bøtereduksjon. Dette berører ikke den myndighet EFTA-statenes konkurransemyndigheter har til å innlede en undersøkelse på grunnlag av opplysninger mottatt fra andre kilder.
2. De begrensninger og vilkår som er fastsatt i artikkel 9 nr. 4 og artikkel 9 nr. 5 i protokoll 23 til EØS-avtalen, får tilsvarende anvendelse mellom EFTAs overvåkningsorgan og EFTA-statenes konkurransemyndigheter med hensyn til oversending av opplysninger i samsvar med artikkel 11 nr. 7.

*Article 11 B***Leniency information originating from the EFTA Surveillance Authority or from the competition authorities of the EFTA States**

1. Where the EFTA Surveillance Authority or a competition authority of an EFTA State deals with a case which has been initiated as a result of a leniency application, information submitted to the other authorities pursuant to Article 11 (1) to (6) in such cases will not be used by these authorities as the basis for starting an investigation on their own behalf whether under the competition rules of the EEA Agreement or, in the case of competition authorities of the EFTA States, under their national competition law or other laws. This is without prejudice to any power of the authority to open an investigation on the basis of information received from other sources or, subject to paragraphs (2) and (3) below, to request, be provided with and use information pursuant to Article 12 from any of the other authorities, including the authority to whom the leniency application was submitted.
2. Save as provided under paragraph 3, information voluntarily submitted by a leniency applicant will only be transmitted to another authority pursuant to Article 12 with the consent of the applicant. Similarly other information that has been obtained during or following an inspection or by means of or following any other fact-finding measures which, in each case, could not have been carried out except as a result of the leniency application will only be transmitted to another authority pursuant to Article 12 if the applicant has consented to the transmission to that authority of information it has voluntarily submitted in its application for leniency. Once the leniency applicant has given consent to the transmission of information to another authority, that consent may not be withdrawn. This paragraph is without prejudice, however, to the responsibility of each applicant to file leniency applications to whichever authorities it may consider appropriate.
3. Notwithstanding the above, the consent of the applicant for the transmission of information to another authority pursuant to Article 12 is not required in any of the following circumstances:
  - a. No consent is required where the receiving authority has also received a leniency application relating to the same infringement from the same applicant as the transmitting authority, provided that at the time the in-

*Artikkel 11 B***Opplysninger om bøtereduksjon fra EFTAs overvåkningsorgan eller EFTA-statenes konkurransemyndigheter**

1. Når EFTAs overvåkningsorgan eller en EFTA-stats konkurransemyndighet behandler en sak som er iverksatt som følge av en anmodning om bøtereduksjon, kan opplysninger oversendt til andre myndigheter i henhold til artikkel 11 nr. 1–6 ikke brukes av disse myndighetene som grunnlag for å iverksette en undersøkelse på egne vegne, verken i henhold til EØS-avtalens konkurranseregler, eller med hensyn til EFTA-statenes konkurransemyndigheter, i henhold til deres nasjonale konkurranselovgivning eller annen lovgivning. Dette berører ikke en myndighet organet måtte ha til å iverksette en undersøkelse på grunnlag av opplysninger mottatt fra andre kilder, eller, med forbehold for nr. 2 og 3 nedenfor, til å anmode om å få oversendt eller bruke opplysninger i henhold til artikkel 12 fra enhver av de andre myndighetene, herunder den myndighet søknaden om bøtereduksjon ble oversendt til.
2. Unntatt som fastsatt i nr. 3, kan opplysninger som er frivillig oversendt av en som anmoder om bøtereduksjon, oversendes en annen myndighet i henhold til artikkel 12 bare med samtykke fra vedkommende anmoder. På lignende måte kan andre opplysninger som er innhentet under eller som følge av en kontroll eller annen form for undersøkelse som for hvert tilfelle bare hadde blitt foretatt som følge av en anmodning om bøtereduksjon, oversendes til en annen myndighet bare dersom anmoder har samtykket i at sistnevnte myndighet mottar opplysninger vedkommende frivillig har oversendt i forbindelse med anmodningen om bøtereduksjon. Når en som anmoder om bøtereduksjon har samtykket i at opplysninger kan oversendes en annen myndighet, kan dette ikke trekkes tilbake. Uavhengig av dette nummer har imidlertid hver anmoder et ansvar for å oversende sin anmodning til den myndighet vedkommende anser for relevant.
3. Med forbehold for ovennevnte er anmoders samtykke i oversending av opplysninger til en annen myndighet i henhold til artikkel 12 ikke påkrevd i følgende tilfeller:
  - a. Det kreves ikke samtykke når den myndighet som mottar opplysningene også har mottatt en anmodning om bøtereduksjon i forbindelse med samme lovovertrødelse fra den samme anmoder som den myndighet

formation is transmitted it is not open to the applicant to withdraw the information which it has submitted to that receiving authority.

- b. No consent is required where the receiving authority has provided a written commitment that neither the information transmitted to it nor any other information it may obtain following the date and time of transmission as noted by the transmitting authority, will be used by it or by any other authority to which the information is subsequently transmitted to impose sanctions:
- i. on the leniency applicant;
  - ii. on any other legal or natural person covered by the favourable treatment offered by the transmitting authority as a result of the application made by the applicant under its leniency programme; or
  - iii. on any employee or former employee of any of the persons covered by (i) or (ii).

A copy of the receiving authority's written commitment will be provided to the applicant.

- c. In the case of information collected by a competition authority of an EFTA State under Article 22(1) on behalf of and for the account of the authority to whom the leniency application was made, no consent is required for the transmission of such information to, and its use by, the authority to whom the application was made.

som oversender opplysningene, forutsatt at det på tidspunktet da opplysningene ble oversendt ikke er mulig for anmoder å trekke tilbake opplysningene vedkommende har oversendt til den myndighet som mottar opplysningene.

- b. Det kreves ikke samtykke når den myndighet som mottar opplysningene har oversendt en skriftlig erklæring om at verken opplysningene den har mottatt eller andre opplysninger den måtte motta etter tidspunktet for oversendelsen som notert av den myndighet som oversendte opplysningene, vil bli brukt av denne eller av noen andre myndigheter som senere får oversendt opplysningene, med det formål å ilegge sanksjoner:
- i. overfor den som anmoder om bøtereduksjon,
  - ii. noen annen juridisk eller fysisk person som omfattes av den fordelaktige behandlingen den myndighet som oversender opplysningene har tilbudt i henhold til anmodningen innsendt innenfor rammen av avtalen om bøtereduksjon, eller
  - iii. overfor enhver av anmoderens nåværende eller tidligere ansatte, eller overfor noen av de personer som kommer inn under i) eller ii).

En kopi av erklæringen fra den myndighet som mottar opplysningene, skal oversendes anmoder.

- c. Når opplysningene er innhentet av en EFTA-stats konkurransemyndighet i henhold til artikkel 22 nr. 1 på vegne av den myndighet som har mottatt anmodningen om bøtereduksjon, og på dennes regning, kreves det ikke samtykke for oversending av slike opplysninger til den myndighet som har mottatt anmodningen eller for dens bruk av opplysningene.

Article 12

Exchange of information

1. For the purpose of applying Articles 53 and 54 of the EEA Agreement the EFTA Surveillance Authority and the competition authorities of the EFTA States shall have the power to provide one another with and use in evidence any matter of fact or of law, including confidential information.
2. Information exchanged shall only be used in

Artikkel 12

Utteksling av opplysninger

1. Ved anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 skal EFTAs overvåkningsorgan og EFTA-statenes konkurransemyndigheter ha myndighet til å utveksle og bruke som bevismateriale alle faktiske eller juridiske opplysninger, herunder fortrolige opplysninger.
2. Opplysninger som er utvekslet, skal brukes

evidence for the purpose of applying Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement and in respect of the subject matter for which it was collected by the transmitting authority. However, where national competition law is applied in the same case and in parallel to EEA competition law and does not lead to a different outcome, information exchanged under this Article may also be used for the application of national competition law.

3. Information exchanged pursuant to paragraph 1 can only be used in evidence to impose sanctions on natural persons where:
  - the law of the transmitting authority foresees sanctions of a similar kind in relation to an infringement of Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement or, in the absence thereof,
  - the information has been collected in a way which respects the same level of protection of the rights of defence of natural persons as provided for under the national rules of the receiving authority. However, in this case, the information exchanged cannot be used by the receiving authority to impose custodial sanctions.

som bevismateriale bare med henblikk på anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 og i forbindelse med den sak de er innhentet for av den myndighet som overfører opplysningene. Når nasjonal konkurranselovgivning anvendes i samme sak og parallelt med konkurranseregelverket i EØS og ikke fører til et annet resultat, kan de opplysninger som utveksles i henhold til denne artikkel, også brukes ved anvendelse av nasjonal konkurranselovgivning.

3. De opplysninger som er utvekslet i henhold til nr. 1, kan brukes som bevismateriale for å ilegge fysiske personer sanksjoner bare når
  - det i den lov som gjelder for den myndighet som overfører opplysningene, er fastsatt lignende sanksjoner i forbindelse med overtreddelse av EØS-avtalens artikkel 53 eller 54, eller dersom dette ikke er tilfellet, når
  - opplysningene er innhentet på en måte som sikrer samme vern av fysiske personers rett til å forsvare seg som det som er fastsatt i mottakermyndighetens nasjonale regler. I dette tilfelle kan de utvekslede opplysninger imidlertid ikke brukes av mottakermyndigheten til å ilegge frihetsstraff.

Article 13

Suspension or termination of proceedings

1. Where competition authorities of two or more EFTA States have received a complaint or are acting on their own initiative under Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement against the same agreement, decision of an association or practice, the fact that one authority is dealing with the case shall be sufficient grounds for the others to suspend the proceedings before them or to reject the complaint. The EFTA Surveillance Authority may likewise reject a complaint on the ground that a competition authority of an EFTA State is dealing with the case.
2. Where a competition authority of an EFTA State or the EFTA Surveillance Authority has received a complaint against an agreement, decision of an association or practice which has already been dealt with by another competition authority, it may reject it.

Artikkel 13

Utsettelse eller avslutning av saksbehandlingen

1. Når konkurransemyndighetene i to eller flere EFTA-stater har mottatt en klage eller handler av eget tiltak i henhold til EØS-avtalens artikkel 53 og 54 med hensyn til samme avtale, beslutning truffet av en sammenslutning av foretak eller opptreden, skal det faktum at en myndighet behandler saken være tilstrekkelig grunn for de øvrige myndigheter til å utsette saksbehandlingen eller avvise klagen. EFTAs overvåkningsorgan kan også avvise en klage på det grunnlag at en EFTA-stats konkurransemyndighet behandler saken.
2. Når en EFTA-stats konkurransemyndighet eller EFTAs overvåkningsorgan har mottatt en klage på en avtale, en beslutning truffet av en sammenslutning av foretak eller en opptreden, som allerede er behandlet av en annen konkurransemyndighet, kan den avvise klagen.

*Article 14***Advisory Committee**

1. The EFTA Surveillance Authority shall consult an Advisory Committee on Restrictive Practices and Dominant Positions prior to the taking of any decision under Articles 7, 8, 9, 10, 23, Article 24(2) and Article 29(1).
2. For the discussion of individual cases, the Advisory Committee shall be composed of representatives of the competition authorities of the EFTA States. For meetings in which issues other than individual cases are being discussed, an additional EFTA State representative competent in competition matters may be appointed. Representatives may, if unable to attend, be replaced by other representatives.
The EC Commission and the EC Member States shall be entitled to be present in the Advisory Committee and to express their views therein. However, their representatives shall not have the right to vote.
3. The consultation may take place at a meeting convened and chaired by the EFTA Surveillance Authority, held not earlier than 14 days after dispatch of the notice convening it, together with a summary of the case, an indication of the most important documents and a preliminary draft decision. In respect of decisions pursuant to Article 8, the meeting may be held seven days after the dispatch of the operative part of a draft decision. Where the EFTA Surveillance Authority dispatches a notice convening the meeting which gives a shorter period of notice than those specified above, the meeting may take place on the proposed date in the absence of an objection by any EFTA State. The Advisory Committee shall deliver a written opinion on the EFTA Surveillance Authority's preliminary draft decision. It may deliver an opinion even if some members are absent and are not represented. At the request of one or several members, the positions stated in the opinion shall be reasoned.
4. Consultation may also take place by written procedure. However, if any EFTA State or the EC Commission so requests, the EFTA Surveillance Authority shall convene a meeting. In case of written procedure, the EFTA Surveillance Authority shall determine a time-limit of not less than 14 days within which the EFTA States are to put forward their observations for circulation to all other EFTA States. In case of decisions to be taken pursuant to Article 8, the time-limit of 14 days is replaced by seven days.

*Artikkel 14***Rådgivende komité**

1. EFTAs overvåkningsorgan skal rådspørre en rådgivende komité for konkurransesaker før den gjør vedtak i henhold til artikkel 7, 8, 9, 10, 23, artikkel 24 nr. 2 og artikkel 29 nr. 1.
2. Med hensyn til undersøkelse av enkeltsaker skal den rådgivende komité være sammensatt av representanter for EFTA-statenes konkurransemyndigheter. Til møter der det drøftes andre spørsmål enn enkeltsaker kan det utpekes ytterligere én representant fra EFTA-statene med sakkunnskap om konkurransesaker. Representantene kan ved forfall erstattes av andre representanter.
EF-kommisjonen og EF-medlemsstatene skal ha rett til å være representert og uttale seg i den rådgivende komité. Representantene deres skal imidlertid ikke ha stemmerett.
3. Samrådet kan finne sted på et møte som EFTAs overvåkningsorgan innkaller til og leder, og som tidligst kan holdes 14 dager etter at innkallingen samt et sammendrag av saken med angivelse av de viktigste dokumentene og et foreløpig utkast til vedtak, er sendt ut. Med hensyn til vedtak i henhold til artikkel 8 kan møtet holdes sju dager etter at den dispositive delen av utkastet til vedtak er sendt ut. Når EFTAs overvåkningsorgan sender ut en møteinnkalling med kortere frist enn dem som er nevnt ovenfor, kan møtet finne sted på den foreslåtte datoen dersom ingen av EFTA-statene har noen innvendinger. Den rådgivende komité skal avgi en skriftlig uttalelse om EFTAs overvåkningsorgans foreløpige utkast til vedtak. Den kan avgi en uttalelse selv om noen av medlemmene ikke er til stede og ikke er representert. Etter anmodning fra ett eller flere medlemmer skal standpunktene i uttalelsen begrunnes.
4. Samrådet kan også holdes skriftlig. Dersom en EFTA-stat eller EF-kommisjonen anmoder om det, skal EFTAs overvåkningsorgan likevel innkalle til et møte. Ved skriftlig framgangsmåte skal EFTAs overvåkningsorgan fastsette en frist for EFTA-statene på minst fjorten dager til å framlegge sine merknader som skal sendes til alle de andre EFTA-statene. For vedtak som skal gjøres i henhold til artikkel 8, endres fristen fra fjorten dager til sju dager. Når EFTAs

Where the EFTA Surveillance Authority determines a time-limit for the written procedure which is shorter than those specified above, the proposed time-limit shall be applicable in the absence of an objection by any EFTA State.

5. The EFTA Surveillance Authority shall take the utmost account of the opinion delivered by the Advisory Committee. It shall inform the Committee of the manner in which its opinion has been taken into account.
6. Where the Advisory Committee delivers a written opinion, this opinion shall be appended to the draft decision. If the Advisory Committee recommends publication of the opinion, the EFTA Surveillance Authority shall carry out such publication taking into account the legitimate interest of undertakings in the protection of their business secrets.
7. At the request of a competition authority of an EFTA State, the EFTA Surveillance Authority shall include on the agenda of the Advisory Committee cases that are being dealt with by a competition authority of an EFTA State under Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement. The EFTA Surveillance Authority may also do so on its own initiative. In either case, the EFTA Surveillance Authority shall inform the competition authority concerned.

A request may in particular be made by a competition authority of an EFTA State in respect of a case where the EFTA Surveillance Authority intends to initiate proceedings with the effect of Article 11(6).

The Advisory Committee shall not issue opinions on cases dealt with by competition authorities of the EFTA States. The Advisory Committee may also discuss general issues of EEA competition law.

8. In view of the participation provided for in the second subparagraph of paragraph 2, the EC Commission shall receive an invitation to participate in consultations in accordance with paragraphs 3 and 4, and the relevant information as provided for in Article 6 of Protocol 23 to the EEA Agreement.

Article 15

Cooperation with national courts

1. In proceedings for the application of Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement, courts of the EFTA States may ask the EFTA Surveillance Authority to transmit to them information in its possession or its opinion on questions

overvåkningsorgan fastsetter en frist for den skriftlige framgangsmåten som er kortere enn dem som er nevnt ovenfor, skal den foreslåtte fristen gjelde dersom ingen EFTA-stater har noen innvendinger.

5. EFTAs overvåkningsorgan skal i størst mulig grad ta hensyn til den rådgivende komité's uttalelse. EFTAs overvåkningsorgan skal underrette komiteen om på hvilken måte den har tatt hensyn til uttalelsen.
6. Når den rådgivende komité avgir en skriftlig uttalelse, skal denne uttalelsen vedlegges utkastet til vedtak. Dersom den rådgivende komité anbefaler at uttalelsen offentliggjøres, skal EFTAs overvåkningsorgan foreta slik offentliggjøring samtidig som den tar hensyn til foretakenes rettmessige interesse av å bevare sine forretningshemmeligheter.
7. Etter anmodning fra en EFTA-stats konkurransemyndighet skal EFTAs overvåkningsorgan sette på den rådgivende komité's dagsorden saker som blir behandlet av en EFTA-stats konkurransemyndighet i henhold til EØS-avtalens artikkel 53 og 54. EFTAs overvåkningsorgan kan også gjøre dette av eget tiltak. I begge tilfeller skal EFTAs overvåkningsorgan underrette vedkommende konkurransemyndighet.

En EFTA-stats konkurransemyndighet kan framsette en anmodning særlig i saker der EFTAs overvåkningsorgan har til hensikt å innlede saksbehandling med anvendelse av artikkel 11 nr. 6.

Den rådgivende komité skal ikke avgi uttalelser om saker som blir behandlet av EFTA-statenes konkurransemyndigheter. Den rådgivende komité kan også drøfte allmenne spørsmål innenfor EØS-konkurranserett.

8. Med sikte på den deltakelse som er fastsatt i nr. 2 annet ledd, skal EF-kommisjonen motta invitasjon til å delta i samråd i samsvar med nr. 3 og 4, samt de relevante opplysninger som fastsatt i artikkel 6 i protokoll 23 til EØS-avtalen.

Artikkel 15

Samarbeid med nasjonale domstoler

1. I saker der EØS-avtalens artikkel 53 og 54 anvendes, kan EFTA-statenes domstoler anmode EFTAs overvåkningsorgan om å oversende de opplysninger den har i sin besittelse eller uttalelser om spørsmål som gjelder anvendelsen av EØS-konkurransereglene.

concerning the application of the EEA competition rules.

2. EFTA States shall forward to the EFTA Surveillance Authority a copy of any written judgment of national courts deciding on the application of Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement. Such copy shall be forwarded without delay after the full written judgment is notified to the parties.
3. Competition authorities of the EFTA States, acting on their own initiative, may submit written observations to the national courts of their EFTA State on issues relating to the application of Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement. With the permission of the court in question, they may also submit oral observations to the national courts of their EFTA State. Where the coherent application of Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement so requires, the EFTA Surveillance Authority, acting on its own initiative, may submit written observations to courts of the EFTA States. With the permission of the court in question, it may also make oral observations.

For the purpose of the preparation of their observations only, the competition authorities of the EFTA States and the EFTA Surveillance Authority may request the relevant court of the EFTA State to transmit or ensure the transmission to them of any documents necessary for the assessment of the case.

4. This Article is without prejudice to wider powers to make observations before courts conferred on competition authorities of the EFTA States under the law of the EFTA State.

Article 16

Uniform application of EEA competition law

1. When national courts rule on agreements, decisions or practices under Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement which are already the subject of a decision by the EFTA Surveillance Authority, they cannot take decisions running counter to the decision adopted by the EFTA Surveillance Authority. They must also avoid giving decisions which would conflict with a decision contemplated by the EFTA Surveillance Authority in proceedings it has initiated. To that effect, the national court may assess whether it is necessary to stay its proceedings. This obligation is without prejudice to the rights and obligations under Article 34 of the Surveillance and Court Agreement.

2. EFTA-statene skal oversende EFTAs overvåkningsorgan en kopi av alle skriftlige dommer fra nasjonale domstoler som gjelder anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 53 og 54. En slik kopi skal sendes umiddelbart etter at den fullstendige skriftlige dommen er forkynt for partene.
3. EFTA-statenes konkurransemyndigheter kan av eget tiltak inngi skriftlige innlegg til de nasjonale domstoler i sin EFTA-stat om anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Med tillatelse fra vedkommende domstol kan de også inngi muntlige innlegg til sin EFTA-stats nasjonale domstoler. Når en ensartet anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 krever det, kan EFTAs overvåkningsorgan av eget tiltak inngi skriftlige innlegg til EFTA-statenes domstoler. Med tillatelse fra vedkommende domstol kan den også inngi muntlige innlegg.

Bare med henblikk på utarbeiding av sine innlegg kan EFTA-statenes konkurransemyndigheter og EFTAs overvåkningsorgan anmode den relevante domstol i EFTA-staten om å oversende eller sørge for at de får oversendt alle dokumenter som er nødvendige for å vurdere saken.

4. Denne artikkel berører ikke den utvidede myndighet EFTA-statenes konkurransemyndigheter har til å inngi innlegg til domstolene i henhold til sin EFTA-stats lovgivning.

Artikkel 16

Ensartet anvendelse av konkurranseregelverket i EØS

1. Når nasjonale domstoler treffer avgjørelser om avtaler, beslutninger eller opptreden i henhold til EØS-avtalens artikkel 53 og 54 som allerede er gjenstand for et vedtak fra EFTAs overvåkningsorgan, kan de ikke gjøre vedtak som er i strid med vedtaket fra EFTAs overvåkningsorgan. De må også unngå å gjøre vedtak som vil kunne stride mot et vedtak EFTAs overvåkningsorgan har til hensikt å gjøre i forbindelse med saksbehandling den har innledet. I denne forbindelse kan den nasjonale domstol vurdere om det er nødvendig å utsette saken. Denne forpliktelsen berører ikke rettighetene og forpliktelsene i henhold til Overvåknings- og Domstolsavtalens artikkel 34.

2. When competition authorities of the EFTA States rule on agreements, decisions or practices under Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement which are already the subject of a decision by the EFTA Surveillance Authority, they cannot take decisions which would run counter to the decision adopted by the EFTA Surveillance Authority.
2. Når EFTA-statenes konkurransemyndigheter treffer avgjørelser om avtaler, beslutninger eller opptreden i henhold til EØS-avtalens artikkel 53 eller 54 som allerede er gjenstand for et vedtak fra EFTAs overvåkningsorgan, kan de ikke gjøre vedtak som vil kunne stride mot vedtaket fra EFTAs overvåkningsorgan.

Section V

Powers of investigation

Article 17

Investigations into sectors of the economy and into types of agreements

1. Where the trend of trade between the Contracting Parties to the EEA Agreement, the rigidity of prices or other circumstances suggest that competition may be restricted or distorted within the territory covered by the EEA Agreement, the EFTA Surveillance Authority may conduct its inquiry into a particular sector of the economy or into a particular type of agreements across various sectors. In the course of that inquiry, the EFTA Surveillance Authority may request the undertakings or associations of undertakings concerned to supply the information necessary for giving effect to Articles 53 and 54 of the EEA Agreement and may carry out any inspections necessary for that purpose. The EFTA Surveillance Authority may in particular request the undertakings or associations of undertakings concerned to communicate to it all agreements, decisions and concerted practices.
The EFTA Surveillance Authority may publish a report on the results of its inquiry into particular sectors of the economy or particular types of agreements across various sectors and invite comments from interested parties.
2. Articles 14, 18, 19, 20, 22, 23 and 24 shall apply *mutatis mutandis*.

Article 18

Requests for information

1. In order to carry out the duties assigned to it by Articles 55 and 58 of the EEA Agreement, by the provisions set out in Protocol 23 and in Annex XIV to the EEA Agreement or by this Chapter, the EFTA Surveillance Authority may, by simple request or by decision, require un-

Avsnitt V

Undersøkelsermyndighet

Artikkel 17

Undersøkelser av bransjer og avtaletyper

1. Dersom utviklingen i handelen mellom partene i EØS-avtalen, manglende priselastisitet eller andre forhold gir grunn til å anta at konkurransen begrenses eller vrís innenfor det territoriet som kommer inn under EØS-avtalen, kan EFTAs overvåkningsorgan foreta en undersøkelse av en bestemt bransje eller av en bestemt avtaletype i ulike bransjer. Innenfor rammen av denne undersøkelsen kan EFTAs overvåkningsorgan kreve at de berørte foretak eller sammenslutninger av foretak gir de opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre EØS-avtalens artikkel 53 og 54, og foreta de kontroller som er nødvendige for dette formål.

EFTAs overvåkningsorgan kan særlig pålegge de berørte foretak eller sammenslutninger av foretak å underrette om alle avtaler, beslutninger og former for samordnet opptreden.

EFTAs overvåkningsorgan kan offentliggjøre en rapport om resultatene av sin undersøkelse av bestemte bransjer eller bestemte typer avtaler i ulike bransjer og oppfordre berørte tredjemenn til å framlegge sine merknader.

2. Artikkel 14, 18, 19, 20, 22, 23 og 24 får tilsvarende anvendelse.

Artikkel 18

Anmodning om opplysninger

1. For å utføre de oppgaver det er pålagt ved EØS-avtalens artikkel 55 og 58 kan EFTAs overvåkningsorgan, ved en enkel anmodning eller ved vedtak, kreve at foretak og sammenslutninger av foretak framlegger alle nødvendige opplysninger.

dertakings and associations of undertakings to provide all necessary information.

2. When sending a simple request for information to an undertaking or association of undertakings, the EFTA Surveillance Authority shall state the legal basis and the purpose of the request, specify what information is required and fix the time-limit within which the information is to be provided, and the penalties provided for in Article 23 for supplying incorrect or misleading information.
  3. Where the EFTA Surveillance Authority requires undertakings and associations of undertakings to supply information by decision, it shall state the legal basis and the purpose of the request, specify what information is required and fix the time-limit within which it is to be provided. It shall also indicate the penalties provided for in Article 23 and indicate or impose the penalties provided for in Article 24. It shall further indicate the right to have the decision reviewed by the EFTA Court.
  4. The owners of the undertakings or their representatives and, in the case of legal persons, companies or firms, or associations having no legal personality, the persons authorised to represent them by law or by their constitution shall supply the information requested on behalf of the undertaking or the association of undertakings concerned. Lawyers duly authorised to act may supply the information on behalf of their clients. The latter shall remain fully responsible if the information supplied is incomplete, incorrect or misleading.
  5. The EFTA Surveillance Authority shall without delay forward a copy of the simple request or of the decision to the competition authority of the EFTA State in whose territory the seat of the undertaking or association of undertakings is situated and the competition authority of the EFTA State whose territory is affected.
  6. At the request of the EFTA Surveillance Authority the governments and competition authorities of the EFTA States shall provide the EFTA Surveillance Authority with all necessary information to carry out the duties assigned to it by this Chapter.
2. Når EFTAs overvåkningsorgan sender en enkel anmodning om opplysninger til et foretak eller en sammenslutning av foretak, skal det angi det rettslige grunnlag for og formålet med anmodningen, angi hvilke opplysninger som kreves og fastsette fristen for framlegging av opplysningene. Det skal også vise til sanksjonene fastsatt i artikkel 23 for framlegging av uriktige eller villedende opplysninger.
  3. Når EFTAs overvåkningsorgan ved vedtak krever at foretak og sammenslutninger av foretak framlegger opplysninger, skal det angi det rettslige grunnlag for og formålet med anmodningen, angi hvilke opplysninger som kreves og fastsette fristen for framlegging av opplysningene. Det skal også vise til sanksjonene fastsatt i artikkel 23 og vise til eller ilegge sanksjonene fastsatt i artikkel 24. Det skal videre vise til retten til å bringe vedtaket inn for EFTA-domstolen.
  4. Foretakenes eiere eller deres representanter og, når det gjelder juridiske personer, selskaper eller foretak, eller sammenslutninger som ikke er juridiske personer, de personer som i henhold til lov eller vedtekter har fullmakt til å representere dem, skal gi de ønskede opplysninger på vegne av foretaket eller sammenslutningen av foretak. Advokater med behørig fullmakt kan gi de ønskede opplysninger på vegne av sine klienter. Klientene har det fulle ansvar dersom opplysningene som gis er ufullstendige, uriktige eller villedende.
  5. EFTAs overvåkningsorgan skal umiddelbart sende kopi av den enkle anmodningen eller vedtaket til konkurransemyndigheten i den EFTA-stat på hvis territorium foretaket eller sammenslutningen av foretak har sitt hovedkontor og til konkurransemyndigheten i den EFTA-stat hvis territorium er berørt.
  6. På EFTAs overvåkningsorgans anmodning skal EFTA-statenes regjeringer og konkurransemyndigheter gi EFTAs overvåkningsorgan alle opplysninger som er nødvendige for å utføre de oppgaver det er pålagt ved dette kapittel.

Article 19

Power to take statements

1. In order to carry out the duties assigned to it by this Chapter, the EFTA Surveillance Authority may interview any natural or legal person who

Artikkel 19

Myndighet til å innhente uttalelser

1. For å utføre de oppgaver det er pålagt ved dette kapittel, kan EFTAs overvåkningsorgan innhente opplysninger fra enhver fysisk eller juri-

consents to be interviewed for the purpose of collecting information relating to the subject matter of an investigation.

2. Where an interview pursuant to paragraph 1 is conducted in the premises of an undertaking, the EFTA Surveillance Authority shall inform the competition authority of the EFTA State in whose territory the interview takes place. If so requested by the competition authority of that EFTA State, its officials may assist the officials and other accompanying persons authorised by the EFTA Surveillance Authority to conduct the interview.

Article 20

The EFTA Surveillance Authority's powers of inspection

1. In order to carry out the duties assigned to it by this Chapter, the EFTA Surveillance Authority may conduct all necessary inspections of undertakings and associations of undertakings.
2. The officials and other accompanying persons authorised by the EFTA Surveillance Authority to conduct an inspection are empowered:
  - a. to enter any premises, land and means of transport of undertakings and associations of undertakings;
  - b. to examine the books and other records related to the business, irrespective of the medium on which they are stored;
  - c. to take or obtain in any form copies of or extracts from such books or records;
  - d. to seal any business premises and books or records for the period and to the extent necessary for the inspection;
  - e. to ask any representative or member of staff of the undertaking or association of undertakings for explanations on facts or documents relating to the subject matter and purpose of the inspection and to record the answers.
3. The officials and other accompanying persons authorised by the EFTA Surveillance Authority to conduct an inspection shall exercise their powers upon production of a written authorisation specifying the subject matter and purpose of the inspection and the penalties provided for in Article 23 in case the production of the required books or other records related to the business is incomplete or where the answers to questions asked under paragraph 2 of the pre-

disk person som samtykker i det, for å samle inn opplysninger som gjelder gjenstanden for en undersøkelse.

2. Når uttalelsen i henhold til nr. 1 innhentes i et foretaks lokaler, skal EFTAs overvåkningsorgan underrette konkurransemyndigheten i den EFTA-stat på hvis territorium uttalelsen innhentes. Dersom konkurransemyndigheten i denne EFTA-stat anmoder om det, kan dens representanter bistå de tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra EFTAs overvåkningsorgan til å innhente uttalelsen.

Artikkel 20

EFTAs overvåkningsorgans kontrollmyndighet

1. EFTAs overvåkningsorgan kan, for å utføre de oppgaver det er pålagt ved denne forordning, foreta all nødvendig kontroll i foretak og sammenslutninger av foretak.
2. De tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra EFTAs overvåkningsorgan til å gjennomføre en kontroll, har rett til
  - a. å få adgang til alle lokaler, eiendommer og transportmidler til foretak og sammenslutninger av foretak,
  - b. å kontrollere bøker og andre forretningsdokumenter, uansett hvilket medium de er lagret på,
  - c. å ta eller få alle former for kopier eller utdrag av slike bøker eller forretningsdokumenter,
  - d. å forsegle alle forretningslokaler og bøker eller forretningsdokumenter i det tidsrom og i det omfang det er nødvendig for kontrollen,
  - e. å anmode representanter for eller medarbeidere i foretaket eller sammenslutningen av foretak om forklaringer om saksforhold eller dokumenter tilknyttet kontrollens gjenstand og formål og registrere svarene deres.
3. De tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra EFTAs overvåkningsorgan til å gjennomføre en kontroll, skal utøve sin myndighet etter framlegging av en skriftlig fullmakt der kontrollens gjenstand og formål oppgis, og der det vises til at sanksjonene fastsatt i artikkel 23 får anvendelse dersom de bøker eller andre forretningsdokumenter som kreves ikke framlegges i sin helhet, eller svarene på spørsmålene i henhold til nr. 2 i denne

sent Article are incorrect or misleading. In good time before the inspection, the EFTA Surveillance Authority shall give notice of the inspection to the competition authority of the EFTA State in whose territory it is to be conducted.

The EFTA Surveillance Authority shall provide an authorisation as referred to in the first subparagraph to representatives of the EC Commission who shall take part in the investigation in accordance with Article 8(3) of Protocol 23 to the EEA Agreement.

4. Undertakings and associations of undertakings are required to submit to inspections ordered by decision of the EFTA Surveillance Authority. The decision shall specify the subject matter and purpose of the inspection, appoint the date on which it is to begin and indicate the penalties provided for in Articles 23 and 24 and the right to have the decision reviewed by the EFTA Court. The EFTA Surveillance Authority shall take such decisions after consulting the competition authority of the EFTA State in whose territory the inspection is to be conducted.
5. Officials of as well as those authorised or appointed by the competition authority of the EFTA State in whose territory the inspection is to be conducted shall, at the request of that authority or of the EFTA Surveillance Authority, actively assist the officials and other accompanying persons authorised by the EFTA Surveillance Authority. To this end, they shall enjoy the powers specified in paragraph 2.
6. Where the officials and other accompanying persons authorised by the EFTA Surveillance Authority find that an undertaking opposes an inspection ordered pursuant to this Article, the EFTA State concerned shall afford them the necessary assistance, requesting where appropriate the assistance of the police or of an equivalent enforcement authority, so as to enable them to conduct their inspection.
7. If the assistance provided for in paragraph 6 requires authorisation from a judicial authority according to national rules, such authorisation shall be applied for. Such authorisation may also be applied for as a precautionary measure.
8. Where authorisation as referred to in paragraph 7 is applied for, the national judicial authority shall control that the decision by the EFTA Surveillance Authority is authentic and that the coercive measures envisaged are neither arbitrary nor excessive having regard to the subject matter of the inspection. In its con-

artikkel er uriktige eller villedende. I god tid før kontrollen skal EFTAs overvåkningsorgan underrette konkurransemyndigheten i den EFTA-stat på hvis territorium kontrollen skal foretas om kontrollen.

EFTAs overvåkningsorgan skal gi tillatelse som nevnt i første ledd, til representanter for EF-kommisjonen som skal delta i undersøkelsen i samsvar med artikkel 8 nr. 3 i protokoll 23 til EØS-avtalen.

4. Foretak og sammenslutninger av foretak har plikt til å underkaste seg den kontroll som EFTAs overvåkningsorgan har pålagt ved vedtak. Vedtaket skal angi kontrollens gjenstand og formål, fastsette hvilken dag kontrollen skal innledes og vise til sanksjonene fastsatt i artikkel 23 og 24 og til retten til å bringe vedtaket inn for EFTA-domstolen. EFTAs overvåkningsorgan skal gjøre slike vedtak etter å ha rådspurt konkurransemyndigheten i den EFTA-stat på hvis territorium kontrollen skal foretas.
5. Tjenestemenn ved og personer som har fullmakt fra eller er utpekt av konkurransemyndigheten i den EFTA-stat på hvis territorium kontrollen skal foretas, skal etter anmodning fra denne myndighet eller EFTAs overvåkningsorgan, aktivt bistå tjenestemennene og andre ledsagende personer som har fullmakt fra EFTAs overvåkningsorgan. For dette formål skal de ha den myndighet som er fastsatt i nr. 2.
6. Når de tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra EFTAs overvåkningsorgan fastslår at et foretak motsetter seg en kontroll som er pålagt i henhold til denne artikkel, skal den berørte EFTA-stat yte den bistand som er nødvendig for at de skal kunne gjennomføre kontrollen, og ved behov anmode om bistand fra politiet eller en tilsvarende myndighet.
7. Dersom bistanden nevnt i nr. 6 i henhold til nasjonal lovgivning krever tillatelse fra en rettsmyndighet, skal det søkes om slik tillatelse. Det kan også søkes om slik tillatelse som et forebyggende tiltak.
8. Når det søkes om tillatelse som nevnt i nr. 7, skal den nasjonale rettsmyndighet prøve om EFTAs overvåkningsorgans vedtak er autentisk og at de planlagte tvangsmidler verken er vilkårlige eller går for langt i forhold til formålet med kontrollen. Når den prøver om

trol of the proportionality of the coercive measures, the national judicial authority may ask the EFTA Surveillance Authority, directly or through the EFTA State competition authority, for detailed explanations in particular on the grounds the EFTA Surveillance Authority has for suspecting infringement of Articles 53 and 54 of the EEA Agreement, as well as on the seriousness of the suspected infringement and on the nature of the involvement of the undertaking concerned. However, the national judicial authority may not call into question the necessity for the inspection nor demand that it be provided with the information in the EFTA Surveillance Authority's file. The lawfulness of the decision by the EFTA Surveillance Authority shall be subject to review only by the EFTA Court.

Article 21

Inspection of other premises

1. If a reasonable suspicion exists that books or other records related to the business and to the subject matter of the inspection, which may be relevant to prove a serious violation of Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement, are being kept in any other premises, land and means of transport, including the homes of directors, managers and other members of staff of the undertakings and associations of undertakings concerned, the EFTA Surveillance Authority can by decision order an inspection to be conducted in such other premises, land and means of transport.
2. The decision shall specify the subject matter and purpose of the inspection, appoint the date on which it is to begin and indicate the right to have the decision reviewed by the EFTA Court. It shall in particular state the reasons that have led the EFTA Surveillance Authority to conclude that a suspicion in the sense of paragraph 1 exists. The EFTA Surveillance Authority shall take such decisions after consulting the competition authority of the EFTA State in whose territory the inspection is to be conducted.
3. A decision adopted pursuant to paragraph 1 cannot be executed without prior authorisation from the national judicial authority of the EFTA State concerned. The national judicial authority shall control that the decision by the EFTA Surveillance Authority is authentic and that the coercive measures envisaged are neither arbitrary nor excessive having regard in partic-

tvangsmidlene står i forhold til formålet, kan den nasjonale rettsmyndighet direkte eller gjennom EFTA-statens konkurransemyndighet anmode EFTAs overvåkningsorgan om nærmere forklaringer, særlig om hvilke grunner EFTAs overvåkningsorgan har til å mistenke at det foreligger en overtredelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54, og om hvor alvorlig den antatte overtredelsen er og på hvilken måte det berørte foretak har medvirket. Den nasjonale rettsmyndighet kan likevel verken prøve nødvendigheten av kontrollen eller kreve å få de opplysninger som finnes i EFTAs overvåkningsorgans saksdokumenter. Det er EFTA-domstolens oppgave å prøve lovligheten av EFTAs overvåkningsorgans vedtak.

Artikkel 21

Kontroll av andre lokaler

1. Dersom det foreligger rimelig mistanke om at bøker eller andre forretningsdokumenter som gjelder kontrollens gjenstand, og som kan være av betydning for å bevise en alvorlig overtredelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54, oppbevares i andre lokaler, på andre eiendommer og i andre transportmidler, herunder hjemme hos medlemmer av ledelsen, direktører og andre av medarbeiderne til de berørte foretak eller sammenslutninger av foretak, kan EFTAs overvåkningsorgan ved vedtak pålegge at det skal foretas en kontroll av slike lokaler, eiendommer og transportmidler.
2. Vedtaket skal angi kontrollens gjenstand og formål, fastsette hvilken dag kontrollen skal innledes og vise til retten til å bringe vedtaket inn for EFTA-domstolen. Det skal særlig angi grunnene til at EFTAs overvåkningsorgan har antatt at det foreligger mistanke i henhold til nr. 1. EFTAs overvåkningsorgan skal gjøre slike vedtak etter å ha rådspurt konkurransemyndigheten i den EFTA-stat på hvis territorium kontrollen skal foretas.
3. Et vedtak i henhold til nr. 1 kan ikke gjennomføres uten forhåndstillatelse fra den berørte EFTA-stats nasjonale rettsmyndighet. Den nasjonale rettsmyndighet skal prøve om EFTAs overvåkningsorgans vedtak er autentisk og at de planlagte tvangsmidler verken er vilkårlige eller går for langt, særlig i forhold til hvor alvorlig den antatte overtredelsen er, betydningen

ular to the seriousness of the suspected infringement, to the importance of the evidence sought, to the involvement of the undertaking concerned and to the reasonable likelihood that business books and records relating to the subject matter of the inspection are kept in the premises for which the authorisation is requested. The national judicial authority may ask the EFTA Surveillance Authority, directly or through the EFTA State competition authority, for detailed explanations on those elements which are necessary to allow its control of the proportionality of the coercive measures envisaged.

However, the national judicial authority may not call into question the necessity for the inspection nor demand that it be provided with information in the EFTA Surveillance Authority's file. The lawfulness of the decision by the EFTA Surveillance Authority shall be subject to review only by the EFTA Court.

4. The officials and other accompanying persons authorised by the EFTA Surveillance Authority to conduct an inspection ordered in accordance with paragraph 1 of this Article shall have the powers set out in Article 20(2) (a), (b) and (c). Article 20(5) and (6) shall apply *mutatis mutandis*.

Article 22

Investigations by competition authorities of EFTA States

1. The competition authority of an EFTA State may in its own territory carry out any inspection or other fact-finding measure under its national law on behalf and for the account of the competition authority of another EFTA State in order to establish whether there has been an infringement of Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement. Any exchange and use of the information collected shall be carried out in accordance with Article 12.
2. At the request of the EFTA Surveillance Authority, the competition authorities of the EFTA States shall undertake the inspections which the EFTA Surveillance Authority considers to be necessary under Article 20(1) or which it has ordered by decision pursuant to Article 20(4). The officials of the competition authorities of the EFTA States who are responsible for conducting these inspections as well as those authorised or appointed by them shall

av det ønskede bevismaterialet, det berørte foretaks medvirkning og den rimelige sannsynligheten for at bøker og forretningsdokumenter som gjelder kontrollens gjenstand, oppbevares i de lokaler det er anmodet om tillatelse for. Den nasjonale rettsmyndighet kan direkte eller gjennom EFTA-statens konkurransemyndighet anmode EFTAs overvåkningsorgan om nærmere forklaringer om de forhold den må ha kjennskap til for at den skal kunne prøve om de planlagte tvangsmidlene står i forhold til formålet.

Den nasjonale rettsmyndighet kan likevel verken prøve nødvendigheten av kontrollen eller kreve å få de opplysninger som finnes i EFTAs overvåkningsorgans saksdokumenter. Det er EFTA-domstolens oppgave å prøve lovligheten av vedtaket fra EFTAs overvåkningsorgan.

4. De tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra EFTAs overvåkningsorgan til å gjennomføre en kontroll i henhold til nr. 1 i denne artikkel, skal ha den myndighet som er fastsatt i artikkel 20 nr. 2 bokstav a), b) og c). Artikkel 20 nr. 5 og 6 får tilsvarende anvendelse.

Artikkel 22

Kontroller foretatt av EFTA-statenes konkurransemyndigheter

1. En EFTA-stats konkurransemyndighet kan på vegne av en annen EFTA-stats konkurransemyndighet og for dennes regning foreta kontroller eller andre former for undersøkelser på sitt eget territorium i henhold til nasjonal lovgivning for å fastslå om det har skjedd en overtreddelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Enhver utveksling og bruk av de innhentede opplysningene skal skje i samsvar med artikkel 12.
2. På anmodning fra EFTAs overvåkningsorgan skal EFTA-statenes konkurransemyndigheter foreta de kontroller som EFTAs overvåkningsorgan anser som nødvendige i henhold til artikkel 20 nr. 1, eller som den har pålagt ved vedtak i henhold til artikkel 20 nr. 4. De tjenestemenn hos EFTA-statenes konkurransemyndigheter som har ansvar for å foreta disse kontrollene, samt de som har fullmakt fra eller er utpekt av disse, skal utøve sin myndighet i samsvar med nasjonal lovgivning.

exercise their powers in accordance with their national law.

If so requested by the EFTA Surveillance Authority or by the competition authority of the EFTA State in whose territory the inspection is to be conducted, officials and other accompanying persons authorised by the EFTA Surveillance Authority may assist the officials of the authority concerned.

Section VI

Penalties

Article 23

Fines

1. The EFTA Surveillance Authority may by decision impose on undertakings and associations of undertakings fines not exceeding 1 % of the total turnover in the preceding business year where, intentionally or negligently:
  - a. they supply incorrect or misleading information in response to a request made pursuant to Article 17 or Article 18(2);
  - b. in response to a request made by decision adopted pursuant to Article 17 or Article 18(3), they supply incorrect, incomplete or misleading information or do not supply information within the required time-limit;
  - c. they produce the required books or other records related to the business in incomplete form during inspections under Article 20 or refuse to submit to inspections ordered by a decision adopted pursuant to Article 20(4);
  - d. in response to a question asked in accordance with Article 20(2) (e),
    - they give an incorrect or misleading answer,
    - they fail to rectify within a time-limit set by the EFTA Surveillance Authority an incorrect, incomplete or misleading answer given by a member of staff, or
    - they fail or refuse to provide a complete answer on facts relating to the subject matter and purpose of an inspection ordered by a decision adopted pursuant to Article 20(4);
  - e. seals affixed in accordance with Article 20(2) (d) by officials or other accompanying persons authorized by the EFTA Surveillance Authority have been broken.
2. The EFTA Surveillance Authority may by decision impose fines on undertakings and associ-

På anmodning fra EFTAs overvåkningsorgan eller konkurransemyndigheten i den EFTA-stat på hvis territorium kontrollen skal foretas, kan tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra EFTAs overvåkningsorgan, bistå den berørte myndighets tjenestemenn.

Avsnitt VI

Sanksjoner

Artikkel 23

Bøter

1. EFTAs overvåkningsorgan kan ved vedtak ilegge foretak og sammenslutninger av foretak bøter på opptil 1 % av den samlede omsetning i foregående regnskapsår, dersom de forsettlig eller uaktsomt
  - a. gir uriktige eller villedende opplysninger som svar på en anmodning i henhold til artikkel 17 eller artikkel 18 nr. 2,
  - b. gir uriktige, ufullstendige eller villedende opplysninger som svar på en anmodning i henhold til artikkel 17 eller artikkel 18 nr. 3, eller ikke gir opplysninger innen den fastsatte fristen,
  - c. ikke framlegger i sin helhet de bøker eller andre forretningsdokumenter som kreves framlagt ved kontrollene i henhold til artikkel 20, eller nekter å underkaste seg en kontroll pålagt ved vedtak i henhold til artikkel 20 nr. 4,
  - d. som svar på et spørsmål som er stilt i samsvar med artikkel 20 nr. 2 bokstav e)
    - gir et uriktig eller villedende svar,
    - unnlater å rette et uriktig, ufullstendig eller villedende svar gitt av en medarbeider innen den fristen EFTAs overvåkningsorgan har fastsatt, eller
    - unnlater eller nekter å gi et fullstendig svar med hensyn til faktiske forhold tilknyttet gjenstanden for og formålet med en kontroll som er pålagt ved et vedtak gjort i henhold til artikkel 20 nr. 4,
  - e. har brutt forseglinger påsatt i samsvar med artikkel 20 nr. 2 bokstav d) av tjenestemenn eller andre ledsagende personer som har fullmakt fra EFTAs overvåkningsorgan.
2. EFTAs overvåkningsorgan kan ved vedtak ilegge foretak og sammenslutninger av foretak bøter dersom de forsettlig eller uaktsomt

ations of undertakings where, either intentionally or negligently:

- a. they infringe Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement; or
- b. they contravene a decision ordering interim measures under Article 8; or
- c. they fail to comply with a commitment made binding by a decision pursuant to Article 9.

For each undertaking and association of undertakings participating in the infringement, the fine shall not exceed 10 % of its total turnover in the preceding business year.

Where the infringement of an association relates to the activities of its members, the fine shall not exceed 10 % of the sum of the total turnover of each member active on the market affected by the infringement of the association.

3. In fixing the amount of the fine, regard shall be had both to the gravity and to the duration of the infringement.
4. When a fine is imposed on an association of undertakings taking account of the turnover of its members and the association is not solvent, the association is obliged to call for contributions from its members to cover the amount of the fine.

Where such contributions have not been made to the association within a time-limit fixed by the EFTA Surveillance Authority, the EFTA Surveillance Authority may require payment of the fine directly by any of the undertakings whose representatives were members of the decision-making bodies concerned of the association.

After the EFTA Surveillance Authority has required payment under the second subparagraph, where necessary to ensure full payment of the fine, the EFTA Surveillance Authority may require payment of the balance by any of the members of the association which were active on the market on which the infringement occurred.

However, the EFTA Surveillance Authority shall not require payment under the second or the third subparagraph from undertakings which show that they have not implemented the infringing decision of the association and either were not aware of its existence or have actively distanced themselves from it before the EFTA Surveillance Authority started investigating the case.

The financial liability of each undertaking in respect of the payment of the fine shall not

- a. overtrer bestemmelsene i EØS-avtalens artikkel 53 og 54, eller
- b. handler i strid med et vedtak om midlertidige tiltak i henhold til artikkel 8, eller
- c. ikke oppfyller en forpliktelse som er gjort bindende ved vedtak i henhold til artikkel 9.

Boten skal ikke overstige 10 % av den samlede omsetning i foregående regnskapsår for hvert foretak og hver sammenslutning av foretak som har medvirket til overtredelsen.

Dersom en sammenslutnings overtredelse er knyttet til medlemmenes virksomhet, skal boten ikke overstige 10 % av den samlede omsetning til hvert medlem som er aktivt på det marked som er berørt av foretakets overtredelse.

3. Ved fastsettelse av botens størrelse skal det tas hensyn til overtredelsens grovhet og varighet.
4. Dersom en sammenslutning av foretak ilegges bot og det tas hensyn til medlemmenes omsetning, men sammenslutningen ikke er solvent, har sammenslutningen plikt til å kreve bidrag fra medlemmene for å dekke boten.

Når slike bidrag ikke innbetales til sammenslutningen innen en frist fastsatt av EFTAs overvåkningsorgan, kan EFTAs overvåkningsorgan kreve at boten betales direkte av hvilket som helst av de foretak hvis representanter var medlemmer av sammenslutningens berørte beslutningsorganer.

Etter at EFTAs overvåkningsorgan har krevd betaling i henhold til annet ledd, kan det når det er nødvendig for å sikre full innbetaling av boten, kreve betaling av hvilken som helst av sammenslutningens medlemmer som var aktive på det marked der overtredelsen fant sted.

EFTAs overvåkningsorgan kan imidlertid ikke kreve betaling i henhold til annet eller tredje ledd fra foretak som viser at de ikke har gjennomført sammenslutningens ulovlige beslutning, og enten ikke var klar over at den fantes eller aktivt tok avstand fra den før EFTAs overvåkningsorgan innledet undersøkelsen av saken.

Hvert foretaks økonomiske ansvar med hensyn til betaling av boten skal ikke overstige 10 % av

exceed 10 % of its total turnover in the preceding business year.

5. Decisions taken pursuant to paragraphs 1 and 2 shall not be of a criminal law nature.

den samlede omsetning i foregående regnskapsår.

5. Bot som ilegges ved vedtak i henhold til nr. 1 og 2, er ikke straff.

Article 24

Periodic penalty payments

1. The EFTA Surveillance Authority may, by decision, impose on undertakings or associations of undertakings periodic penalty payments not exceeding 5 % of the average daily turnover in the preceding business year per day and calculated from the date appointed by the decision, in order to compel them:
  - a. to put an end to an infringement of Article 53 or Article 54 of the EEA Agreement, in accordance with a decision taken pursuant to Article 7;
  - b. to comply with a decision ordering interim measures taken pursuant to Article 8;
  - c. to comply with a commitment made binding by a decision pursuant to Article 9;
  - d. to supply complete and correct information which it has requested by decision taken pursuant to Article 17 or Article 18(3);
  - e. to submit to an inspection which it has ordered by decision taken pursuant to Article 20(4).
2. Where the undertakings or associations of undertakings have satisfied the obligation which the periodic penalty payment was intended to enforce, the EFTA Surveillance Authority may fix the definitive amount of the periodic penalty payment at a figure lower than that which would arise under the original decision. Article 23(4) shall apply correspondingly.

Section VII

Limitation periods

Article 25

Limitation periods for the imposition of penalties

1. The powers conferred on the EFTA Surveillance Authority by Articles 23 and 24 shall be subject to the following limitation periods:
  - a. three years in the case of infringements of provisions concerning requests for information or the conduct of inspections;
  - b. five years in the case of all other infringements.

Artikkel 24

Tvangsmulfter

1. EFTAs overvåkningsorgan kan ved vedtak ilegge foretak eller sammenslutninger av foretak tvangsmulfter på høyst 5 % av den gjennomsnittlige daglige omsetning i foregående regnskapsår per dag regnet fra den dato som er fastsatt i vedtaket, for å tvinge dem til
  - a. å bringe til opphør en overtredelse av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 i samsvar med et vedtak gjort i henhold til artikkel 7,
  - b. å overholde et vedtak om midlertidige tiltak i henhold til artikkel 8,
  - c. å overholde en forpliktelse som er gjort bindende ved vedtak i henhold til artikkel 9,
  - d. å gi fullstendige og riktige opplysninger som EFTAs overvåkningsorgan har anmodet om ved vedtak i henhold til artikkel 17 eller artikkel 18 nr. 3,
  - e. å underkaste seg en kontroll EFTAs overvåkningsorgan har pålagt ved vedtak i henhold til artikkel 20 nr. 4.
2. Når foretakene eller sammenslutningene av foretak har oppfylt den forpliktelse som tvangsmulften ble ilagt for, kan EFTAs overvåkningsorgan fastsette den endelige tvangsmulften til et lavere beløp enn det som ville følge av det opprinnelige vedtak. Artikkel 23 nr. 4 får tilsvarende anvendelse.

Avsnitt VII

Foreldelsesfrister

Artikkel 25

Foreldelsesfrister for ilegging av sanksjoner

1. EFTAs overvåkningsorgans myndighet i henhold til artikkel 23 og 24 foreldes
  - a. etter tre år ved overtredelse av bestemmelser om anmodninger om opplysninger eller gjennomføring av kontroll,
  - b. etter fem år ved andre overtredelser.

2. Time shall begin to run on the day on which the infringement is committed. However, in the case of continuing or repeated infringements, time shall begin to run on the day on which the infringement ceases.
  3. Any action taken by the EFTA Surveillance Authority or by the competition authority of an EFTA State for the purpose of the investigation or proceedings in respect of an infringement shall interrupt the limitation period for the imposition of fines or periodic penalty payments. The limitation period shall be interrupted with effect from the date on which the action is notified to at least one undertaking or association of undertakings which has participated in the infringement. Actions which interrupt the running of the period shall include in particular the following:
    - a. written requests for information by the EFTA Surveillance Authority or by the competition authority of an EFTA State;
    - b. written authorisations to conduct inspections issued to its officials by the EFTA Surveillance Authority or by the competition authority of an EFTA State;
    - c. the initiation of proceedings by the EFTA Surveillance Authority or by the competition authority of an EFTA State;
    - d. notification of the statement of objections of the EFTA Surveillance Authority or of the competition authority of an EFTA State.
  4. The interruption of the limitation period shall apply for all the undertakings or associations of undertakings which have participated in the infringement.
  5. Each interruption shall start time running afresh. However, the limitation period shall expire at the latest on the day on which a period equal to twice the limitation period has elapsed without the EFTA Surveillance Authority having imposed a fine or a periodic penalty payment. That period shall be extended by the time during which limitation is suspended pursuant to paragraph 6.
  6. The limitation period for the imposition of fines or periodic penalty payments shall be suspended for as long as the decision of the EFTA Surveillance Authority is the subject of proceedings pending before the EFTA Court.
2. Foreldelsesfristen regnes fra den dag overtredelsen fant sted. Ved vedvarende eller gjentatte overtredelser regnes imidlertid fristen fra den dag overtredelsen opphørte.
  3. Foreldelsesfristen for å ilegge bøter eller tvangsmulktter avbrytes når EFTAs overvåkningsorgan eller en EFTA-stats konkurransemyndighet treffer tiltak med henblikk på å undersøke eller forfølge en overtredelse. Avbrytelse av foreldelsesfristen får virkning fra den dag tiltaket blir meddelt minst ett foretak eller en sammenslutning av foretak som har deltatt i overtredelsen. Tiltak som avbryter foreldelsesfristen, skal blant annet være
    - a. at EFTAs overvåkningsorgan eller en EFTA-stats konkurransemyndighet skriftlig anmoder om opplysninger,
    - b. at EFTAs overvåkningsorgan eller en EFTA-stats konkurransemyndighet gir sine tjenestemenn skriftlig fullmakt til å gjennomføre kontroll,
    - c. at EFTAs overvåkningsorgan eller en EFTA-stats konkurransemyndighet innleder sin saksbehandling,
    - d. at EFTAs overvåkningsorgan eller en EFTA-stats konkurransemyndighet meddeler sine innsigelser.
  4. Avbrytelse av foreldelsesfristen skal gjelde for alle foretak eller sammenslutninger av foretak som har deltatt i overtredelsen.
  5. Ny foreldelsesfrist regnes fra hver avbrytelse. Foreldelse skal imidlertid inntre senest når et tidsrom som er dobbelt så langt som foreldelsesfristen har gått uten at EFTAs overvåkningsorgan har ilagt bøter eller tvangsmulktter. Dette tidsrom skal forlenges med et tidsrom som tilsvarer utsettelsen av foreldelsesfristen i samsvar med nr. 6.
  6. Foreldelsesfristen for ilegging av bøter eller tvangsmulktter skal utsettes så lenge EFTAs overvåkningsorgans vedtak behandles av EFTA-domstolen.

*Article 26***Limitation period for the enforcement of penalties**

1. The power of the EFTA Surveillance Authority to enforce decisions taken pursuant to Articles 23 and 24 shall be subject to a limitation period of five years.
2. Time shall begin to run on the day on which the decision becomes final.
3. The limitation period for the enforcement of penalties shall be interrupted:
  - a. by notification of a decision varying the original amount of the fine or periodic penalty payment or refusing an application for variation;
  - b. by any action of the EFTA Surveillance Authority or of an EFTA State, acting at the request of the EFTA Surveillance Authority, designed to enforce payment of the fine or periodic penalty payment.
4. Each interruption shall start time running afresh.
5. The limitation period for the enforcement of penalties shall be suspended for so long as:
  - a. time to pay is allowed;
  - b. enforcement of payment is suspended pursuant to a decision of the EFTA Court.

*Section VIII***Hearings and professional secrecy***Article 27***Hearing of the parties, complainants and others**

1. Before taking decisions as provided for in Articles 7, 8, 23 and Article 24(2), the EFTA Surveillance Authority shall give the undertakings or associations of undertakings which are the subject of the proceedings conducted by the EFTA Surveillance Authority the opportunity of being heard on the matters to which the EFTA Surveillance Authority has taken objection. The EFTA Surveillance Authority shall base its decisions only on objections on which the parties concerned have been able to comment. Complainants shall be associated closely with the proceedings.
2. The rights of defence of the parties concerned shall be fully respected in the proceedings. They shall be entitled to have access to the EFTA Surveillance Authority's file, subject to the legitimate interest of undertakings in the protection of their business secrets. The right

*Artikkel 26***Foreldelsesfrister for tvangfullbyrdelse**

1. EFTAs overvåkningsorgans myndighet til å tvangfullbyrde vedtak som er gjort i henhold til artikkel 23 og 24 foreldes etter fem år.
2. Foreldelsesfristen regnes fra den dag vedtaket er endelig.
3. Foreldelse av adgangen til tvangfullbyrdelse avbrytes
  - a. ved underretning om vedtak der botens eller tvangsmulktens opprinnelige beløp blir endret, eller der en anmodning om slik endring blir avslått,
  - b. ved tiltak som EFTAs overvåkningsorgan eller en EFTA-stats konkurransemyndighet på anmodning fra EFTAs overvåkningsorgan treffer for å tvangsinndrive boten eller tvangsmulkten.
4. Ny foreldelsesfrist regnes fra hver avbrytelse.
5. Foreldelsesfristen for tvangfullbyrdelse skal utsettes
  - a. så lenge betalingsutsettelse er gitt,
  - b. så lenge tvangfullbyrdelsen er utsatt i henhold til beslutning av EFTA-domstolen.

*Avsnitt VIII***Uttalelser og taushetsplikt***Artikkel 27***Uttalelse fra partene, klagere og andre**

1. Før EFTAs overvåkningsorgan gjør vedtak i henhold til artikkel 7, 8, 23 og artikkel 24 nr. 2, skal den gi foretak og sammenslutninger av foretak som er gjenstand for EFTAs overvåkningsorgans saksbehandling, mulighet til å uttale seg om de innsigelser EFTAs overvåkningsorgan har reist. EFTAs overvåkningsorgan skal bygge sitt vedtak bare på innsigelser som partene har hatt mulighet til å uttale seg om. Klagerne skal knyttes nært til saksbehandlingen.
2. De berørte parter rett til å forsvare seg skal sikres fullt ut under saksbehandlingen. De skal ha rett til innsyn i EFTAs overvåkningsorgans saksdokumenter, med forbehold for foretakenes rettmessige interesse av å bevare sine forretningshemmeligheter. Retten til dokument-

of access to the file shall not extend to confidential information and internal documents of the EFTA Surveillance Authority or the competition authorities of the EFTA States. In particular, the right of access shall not extend to correspondence between the EFTA Surveillance Authority and the competition authorities of the EFTA States, or between the latter, including documents drawn up pursuant to Articles 11 and 14. Nothing in this paragraph shall prevent the EFTA Surveillance Authority from disclosing and using information necessary to prove an infringement.

3. If the EFTA Surveillance Authority considers it necessary, it may also hear other natural or legal persons. Applications to be heard on the part of such persons shall, where they show a sufficient interest, be granted. The competition authorities of the EFTA States may also ask the EFTA Surveillance Authority to hear other natural or legal persons.
4. Where the EFTA Surveillance Authority intends to adopt a decision pursuant to Article 9 or Article 10, it shall publish a concise summary of the case and the main content of the commitments or of the proposed course of action. Interested third parties may submit their observations within a time limit which is fixed by the EFTA Surveillance Authority in its publication and which may not be less than one month. Publication shall have regard to the legitimate interest of undertakings in the protection of their business secrets.

Article 28

Professional secrecy

1. Without prejudice to Article 9 of Protocol 23 to the EEA Agreement and Articles 12 and 15 of this Chapter, information collected pursuant to Articles 17 to 22 or of Article 58 of the EEA Agreement and Protocol 23 thereto, shall be used only for the purpose for which it was acquired.
2. Without prejudice to the exchange and to the use of information foreseen in Articles 11, 12, 14, 15 and 27, the EFTA Surveillance Authority and the competition authorities of the EFTA States, their officials, servants and other persons working under the supervision of these authorities as well as officials and civil servants of other authorities of the EFTA States shall

innsyn skal ikke omfatte fortrolige opplysninger og de interne dokumentene til EFTAs overvåkningsorgan eller EFTA-statenes konkurransemyndigheter. Særlig skal retten til innsyn ikke omfatte korrespondanse mellom EFTAs overvåkningsorgan og EFTA-statenes konkurransemyndigheter, eller EFTA-statenes konkurransemyndigheter seg imellom, herunder de dokumenter som er utarbeidet i henhold til artikkel 11 og 14. Dette nummer skal ikke hindre EFTAs overvåkningsorgan i å oppgi og bruke de opplysninger som er nødvendige for å bevise en overtredelse.

3. Dersom EFTAs overvåkningsorgan finner det nødvendig, kan det også la andre fysiske eller juridiske personer uttale seg. Når fysiske eller juridiske personer som kan godtgjøre at de har tilstrekkelig interesse, anmoder om å få uttale seg, skal deres anmodning etterkommes. EFTA-statenes konkurransemyndigheter kan også anmode EFTAs overvåkningsorgan om å la andre fysiske eller juridiske personer uttale seg.
4. Når EFTAs overvåkningsorgan har til hensikt å gjøre et vedtak i henhold til artikkel 9 eller 10, skal den offentliggjøre et kort sammendrag av saken og hovedinnholdet i forpliktelsene eller den foreslåtte framgangsmåten. Berørte tredjemenn kan framlegge sine merknader innen en frist som EFTAs overvåkningsorgan fastsetter ved offentliggjøringen, og som skal være på minst én måned. Ved offentliggjøringen skal det tas hensyn til foretakenes rettmessige interesse av å bevare sine forretningshemmeligheter.

Artikkel 28

Taushetsplikt

1. Med forbehold for artikkel 9 i protokoll 23 til EØS-avtalen og artikkel 12 og 15 i dette kapittel, skal opplysninger som er innhentet i henhold til artikkel 17–22 eller EØS-avtalens artikkel 58 og protokoll 23 til nevnte avtale, brukes bare til det formål de er innhentet for.
2. Med forbehold for den utveksling og bruk av opplysninger som er fastsatt i artikkel 11, 12, 14, 15 og 27, skal EFTAs overvåkningsorgan og EFTA-statenes konkurransemyndigheter, deres tjenestemenn, ansatte og andre personer som arbeider under disse myndigheters kontroll, samt andre EFTA-staters tjenestemenn ikke gi videre opplysninger som de har innhen-

not disclose information acquired or exchanged by them pursuant to this Protocol or Article 58 of the EEA Agreement and Protocol 23 thereto and of the kind covered by the obligation of professional secrecy. This obligation also applies to all representatives and experts of EFTA States attending meetings of the Advisory Committee pursuant to Article 14.

This obligation shall also apply to the representatives of the EC Commission and of the EC Member States who participate in the Advisory Committee pursuant to Article 10(4) and in the hearing pursuant to Article 8(2) of Chapter IV.

tet eller utvekslet i henhold til denne forordning, og som er av en slik art at de er undergitt taushetsplikt. Denne forpliktelse får også anvendelse på alle representanter og sakkyndige fra EFTA-statene som deltar på møtene til den rådgivende komité i henhold til artikkel 14.

Denne forpliktelse får også anvendelse på representanter for EF-kommisjonen og EF-medlemsstatene som deltar i den rådgivende komité i henhold til artikkel 10 nr. 4 og i høringen i henhold til artikkel 8 nr. 2 i kapittel IV.

Section IX

Exemption acts

Article 29

Withdrawal in individual cases

1. Where it follows from acts incorporated into Annex XIV of the EEA Agreement that Article 53(1) of the EEA Agreement is inapplicable to certain categories of agreements, decisions by associations of undertakings or concerted practices, the EFTA Surveillance Authority may, acting on its own initiative or on a complaint, withdraw the benefit of such an exemption act when it finds that in any particular case an agreement, decision or concerted practice to which the exemption act applies has certain effects which are incompatible with Article 53(3) of the EEA Agreement.
2. Where, in any particular case, agreements, decisions by associations of undertakings or concerted practices to which an act referred to in paragraph 1 applies have effects which are incompatible with Article 53(3) of the EEA Agreement in the territory of an EFTA State, or in a part thereof, which has all the characteristics of a distinct geographic market, the competition authority of that EFTA State may withdraw the benefit of the act in question in respect of that territory.

Section X

General provisions

Article 30

Publication of decisions

1. The EFTA Surveillance Authority shall publish the decisions, which it takes pursuant to Articles 7 to 10, 23 and 24.

Avsnitt IX

Unntaksforordninger

Artikkel 29

Tilbakekalling i enkeltsaker

1. Når det følger av rettsakter innlemmet i vedlegg XIV til EØS-avtalen at EØS-avtalens artikkel 53 nr. 1 ikke får anvendelse på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden, kan EFTAs overvåkningsorgan av eget tiltak eller på grunnlag av en klage, tilbakekalle retten til å omfattes av unntaksforordningen når den i et bestemt tilfelle fastslår at en avtale, beslutning eller samlet opptreden som unntaksforordningen får anvendelse på, har virkninger som ikke er forenlige med EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3.
2. Når avtaler, beslutninger truffet av sammenlutninger av foretak eller samordnet opptreden som en av rettsaktene i nr. 1 får anvendelse på, i et bestemt tilfelle har virkninger som ikke er forenlige med EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 på en EFTA-stats territorium, eller en del av det, som har alle kjennetegn på et særskilt geografisk marked, kan EFTA-statens konkurransemyndighet trekke tilbake fordelene gitt ved denne rettsakten for territoriet.

Avsnitt X

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 30

Offentliggjøring av vedtak

1. EFTAs overvåkningsorgan skal offentliggjøre vedtak gjort i henhold til artikkel 7–10, 23 og 24.

2. The publication shall state the names of the parties and the main content of the decision, including any penalties imposed. It shall have regard to the legitimate interest of undertakings in the protection of their business secrets.

Article 31

Review by the EFTA Court

The EFTA Court shall have unlimited jurisdiction to review decisions whereby the EFTA Surveillance Authority has fixed a fine or periodic penalty payment. It may cancel, reduce or increase the fine or periodic penalty payment imposed.

Article 32

Exclusions

This Chapter shall not apply to:

- a. international tramp vessel services as defined in Article 1(3) (a) of the act referred to in point 11 to the EEA Agreement (Regulation (EEC) No 4056/86);
- b. a maritime transport service that takes place exclusively between ports in one and the same EFTA State as foreseen in Article 1(2) of the act referred to in point 11 to the EEA Agreement (Regulation (EEC) No 4056/86);
- c. air transport between airports in the territory covered by the EEA Agreement and third countries.

Article 33

Implementing provisions

1. The EFTA Surveillance Authority shall be authorised to take such measures as may be appropriate in order to apply this Chapter. The measures may concern, *inter alia*:
  - a. the form, content and other details of complaints lodged pursuant to Article 7 and the procedure for rejecting complaints;
  - b. the practical arrangements for the exchange of information and consultations provided for in Article 11;
  - c. the practical arrangements for the hearings provided for in Article 27.
2. Before the adoption of any measures pursuant to paragraph 1, the EFTA Surveillance Authority shall publish a draft thereof and invite all interested parties to submit their comments

2. Ved offentliggjøring skal partenes navn og vedtakets hovedinnhold oppgis, herunder enhver sanksjon som er ilagt. Ved offentliggjøringen skal det tas hensyn til foretakenes rettmessige interesse av å bevare sine forretningshemmeligheter.

Artikkel 31

EFTA-domstolens kontroll

EFTA-domstolen skal ha full domsmyndighet til å kontrollere EFTAs overvåkningsorgans vedtak om fastsettelse av bot eller tvangsmulkt. Den kan oppheve, redusere eller forhøye boten eller tvangsmulkten.

Artikkel 32

Unntak fra virkeområdet

Dette kapittel får ikke anvendelse på:

- a. internasjonal trampfart som definert i artikkel 1 nr. 3 bokstav a) i rettsakten nevnt i nr. 11 i EØS-avtalen (forordning (EØF) nr. 4056/86),
- b. sjøtransport utelukkende mellom havner i en og samme EFTA-stat som fastsatt i artikkel 1 nr. 2 i rettsakten nevnt i nr. 11 i EØS-avtalen (forordning (EØF) nr. 4056/86),
- c. lufttransport mellom flyplasser på territoriet som kommer inn under EØS-avtalen, og tredjestater.

Artikkel 33

Gjennomføringsbestemmelser

1. EFTAs overvåkningsorgan skal ha myndighet til å treffe de tiltak som er nødvendige for anvendelsen av dette kapittel. Tiltakene kan blant annet omfatte:
  - a. form, innhold og andre enkeltheter i forbindelse med klager i henhold til artikkel 7, og framgangsmåten for avvisning av klager,
  - b. praktiske ordninger for utveksling av opplysninger og samråd fastsatt i artikkel 11,
  - c. praktiske ordninger for uttalelser fastsatt i artikkel 27.
2. Før EFTAs overvåkningsorgan vedtar tiltak i henhold til nr. 1, skal det offentliggjøre et utkast til disse tiltakene og oppfordre alle berørte tredjemenn til å framlegge sine merknader in-

within the time-limit it lays down, which may not be less than one month. Before publishing a draft measure and before adopting it, the EFTA Surveillance Authority shall consult the Advisory Committee on Restrictive Practices and Dominant Positions.

nen en frist som det fastsetter, og som skal være på minst én måned. Før EFTAs overvåkningsorgan offentliggjør utkastet til tiltak og før det vedtar det, skal EFTAs overvåkningsorgan rådspørre Den rådgivende komité for konkurransesaker.

Section XI

Transitional and special provisions

Article 34

References to former Articles and Chapters

For the purposes of this Section, references to former Articles and Chapters shall be understood as references to the Articles and Chapters as they applied before the entry into force of the Agreement amending Protocol 4 to the Agreement between the EFTA States on the establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice signed on 24 September 2004.

Article 35

Transitional provisions

1. Applications made to the EFTA Surveillance Authority under former Article 2 of Chapter II of Part I, notifications made under former Articles 4 and 5 of that Chapter and the corresponding applications and notifications made under former Chapter VI of Part II, Chapter IX of Part II and Chapter XI of Part II shall lapse.
2. Procedural steps taken under former Chapter II of Part I and Chapters VI, IX and XI of Part II shall continue to have effect for the purposes of applying this Protocol.

Article 36

Duration and revocation of decisions applying Article 5 of the act referred to in point 10 of Annex XIV to the EEA Agreement (Regulation (EEC) No 1017/68)

The following provision continues to apply to decisions adopted pursuant to Article 5 of the act referred to in point 10 of Annex XIV (Regulation (EEC) No 1017/68) until the date of expiration of those decisions:

The EFTA Surveillance Authority may revoke or amend its decision or prohibit specified acts by the parties:

Avsnitt XI

Overgangsbestemmelser og særlige bestemmelser

Artikkel 34

Henvisninger til tidligere artikler og kapitler

For formålene i dette avsnitt skal henvisninger til tidligere artikler og kapitler forstås som henvisninger til artiklene og kapitlene slik de ble anvendt før ikrafttreddelsen av avtalen om endring av protokoll 4 til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol, undertegnet 24. september 2004.

Artikkel 35

Overgangsbestemmelser

1. Anmodninger som er sendt til EFTAs overvåkningsorgan i henhold til tidligere artikkel 2 i del I kapittel II, meldinger som er gitt i henhold til tidligere artikkel 4 og 5 i nevnte kapittel samt tilsvarende anmodninger og meldinger i henhold til tidligere del II kapittel VI, del II kapittel IX og del II kapittel XI, skal bortfalle.
2. Saksbehandling som er innledet i henhold til del I kapittel II og del II kapittel VI, IX og XI, skal fortsatt ha virkning med hensyn til anvendelsen av denne protokoll.

Artikkel 36

Gyldighetsperiode for og tilbakekalling av vedtak om anvendelse av artikkel 5 i rettsakten nevnt i nr. 10 i vedlegg XIV til EØS-avtalen (forordning (EØF) nr. 1017/68)

Følgende bestemmelse får fortsatt anvendelse på vedtak gjort i henhold til artikkel 5 i rettsakten nevnt i nr. 10 i vedlegg XIV (forordning (EØF) nr. 1017/68) før anvendelsesdatoen for disse beslutninger utløper:

EFTAs overvåkningsorgan kan tilbakekalle eller endre sitt vedtak eller forby partene bestemte handlinger:

Om samtykke til godkjenning av avtale av 24. september 2004 om endring av protokoll 4 kapittel II til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA) av 2. mai 1992

- a. where there has been a change in any of the facts which were basic to the making of the decision;
- b. where the parties commit a breach of any obligation attached to the decision;
- c. where the decision is based on incorrect information or was induced by deceit;
- d. where the parties abuse the exemption from the provisions of Article 2 of the said act granted to them by the decision.

In cases falling within (b), (c) or (d), the decision may be revoked with retroactive effect.

Article 37

Duration and revocation of decisions applying Article 53(3) of the EEA Agreement to maritime transport (Regulation (EEC) No 4056/86)

The following provision continues to apply to decisions applying Article 53(3) of the EEA Agreement to maritime transport according to former Chapter IX of Part II until the date of expiration of those decisions:

The EFTA Surveillance Authority may revoke or amend its decision or prohibit specified acts by the parties:

- a. where there has been a change in any of the facts which were basic to the making of the decision;
- b. where the parties commit a breach of any obligation attached to the decision;
- c. where the decision is based on incorrect information or was induced by deceit; or
- d. where the parties abuse the exemption from the provisions of Article 53(1) granted to them by the decision.

In cases falling within (b), (c) or (d), the decision may be revoked with retroactive effect.

Article 38

Duration and revocation of decisions applying Article 53(3) of the EEA Agreement in the air transport sector (Regulation (EEC) No 3975/87)

The following provision continues to apply to decisions applying Article 53(3) of the EEA Agreement to air transport services according to former Chapter XI of Part II until the date of expiration of those decisions:

- a. når de faktiske forhold er endret på et punkt som var av vesentlig betydning for vedtaket,
- b. når partene ikke overholder en forpliktelse knyttet til vedtaket,
- c. når vedtaket er basert på uriktige opplysninger eller er oppnådd ved svik, eller
- d. når partene misbruker det unntak fra bestemmelsene i artikkel 2 i nevnte rettsakt, som er innrømmet dem i vedtaket.

I tilfeller som kommer inn under bokstav b), c) eller d), kan vedtaket tilbakekalles med tilbakevirkende kraft.

Artikkel 37

Gyldighetsperiode for og tilbakekalling av vedtak om anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 på sjøtransport (forordning (EØF) nr. 4056/86)

Følgende bestemmelse får fortsatt anvendelse på vedtak om anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 på sjøtransport i samsvar med tidligere kapittel IX i del II før anvendelsesdatoen for disse vedtak utløper:

EFTAs overvåkningsorgan kan tilbakekalle eller endre vedtaket sitt eller forby partene bestemte handlinger:

- a. når de faktiske forhold er endret på et punkt som var av vesentlig betydning for vedtaket,
- b. når partene ikke overholder en forpliktelse knyttet til vedtaket,
- c. når vedtaket er basert på uriktige opplysninger eller er oppnådd ved svik, eller
- d. når partene misbruker det unntak fra bestemmelsene i artikkel 53 nr. 1 som er innrømmet dem i vedtaket.

I tilfeller som kommer inn under bokstav b), c) eller d), kan vedtaket tilbakekalles med tilbakevirkende kraft.

Artikkel 38

Gyldighetsperiode for og tilbakekalling av vedtak om anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 på lufttransportsektoren (forordning (EØF) nr. 3975/87)

Følgende bestemmelse får fortsatt anvendelse på vedtak om anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 på lufttransportsektoren i samsvar med tidligere kapittel XI i del II før anvendelsesdatoen for disse vedtak utløper:

The EFTA Surveillance Authority may revoke or amend its decision or prohibit specified acts by the parties:

- a. where there has been a change in any of the facts which were basic to the making of the decision;
- b. where the parties commit a breach of any obligation attached to the decision;
- c. where the decision is based on incorrect information or was induced by deceit; or
- d. where the parties abuse the exemption from the provisions of Article 53(1) granted to them by the decision.

In cases falling within (b), (c) or (d), the decision may be revoked with retroactive effect.

Article 39

Duration and revocation of decisions applying Article 53(3) of the EEA Agreement (Regulation 17/62)

The following provision continues to apply to decisions applying Article 53(3) of the EEA Agreement according to former Chapter II of Part I until the date of expiration of those decisions:

The EFTA Surveillance Authority may revoke or amend its decision or prohibit specified acts by the parties:

- a. where there has been a change in any of the facts which were basic to the making of the decision;
- b. where the parties commit a breach of any obligation attached to the decision;
- c. where the decision is based on incorrect information or was induced by deceit; or
- d. where the parties abuse the exemption from the provisions of Article 53(1) granted to them by the decision.

In cases falling within (b), (c) or (d), the decision may be revoked with retroactive effect.»

Article 40

Designation of competition authorities of EFTA States

1. The EFTA States shall designate the competition authority or authorities responsible for the application of Articles 53 and 54 of the EEA Agreement in such a way that the provisions of

EFTAs overvåkningsorgan kan tilbakekalle eller endre vedtaket sitt eller forby partene bestemte handlinger:

- a. når de faktiske forhold er endret på et punkt som var av vesentlig betydning for vedtaket,
- b. når partene ikke overholder en forpliktelse knyttet til vedtaket,
- c. når vedtaket er basert på uriktige opplysninger eller er oppnådd ved svik, eller
- d. når partene misbruker det unntak fra bestemmelsene i artikkel 53 nr. 1 som er innrømmet dem i vedtaket.

I tilfeller som kommer inn under bokstav b), c) eller d), kan vedtaket tilbakekalles med tilbakevirkende kraft.

Artikkel 39

Gyldighetsperiode for og tilbakekalling av vedtak om anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 (forordning 17/62)

Følgende bestemmelse får fortsatt anvendelse på vedtak om anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 i samsvar med tidligere kapittel II i del I før anvendelsesdatoen for disse vedtak utløper:

EFTAs overvåkningsorgan kan tilbakekalle eller endre vedtaket sitt eller forby partene bestemte handlinger:

- a. når de faktiske forhold er endret på et punkt som var av vesentlig betydning for vedtaket,
- b. når partene ikke overholder en forpliktelse knyttet til vedtaket,
- c. når vedtaket er basert på uriktige opplysninger eller er oppnådd ved svik, eller
- d. når partene misbruker det unntak fra bestemmelsene i artikkel 53 nr. 1 som er innrømmet dem i vedtaket.

I tilfeller som kommer inn under bokstav b), c) eller d), kan vedtaket tilbakekalles med tilbakevirkende kraft.»

Artikkel 40

Utpeking av EFTA-statenes konkurransemyndigheter

1. EFTA-statene skal utpeke den konkurransemyndighet eller de konkurransemyndigheter som skal ha ansvar for anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 på en slik måte at

Chapter II of this Protocol are effectively complied with. The authorities designated may include courts.

2. When enforcement of EEA competition law is entrusted to national administrative and judicial authorities, the EFTA States may allocate different powers and functions to those different national authorities, whether administrative or judicial.
3. The effects of Article 11(6) apply to the authorities designated by the EFTA States including courts that exercise functions regarding the preparation and the adoption of the types of decisions foreseen in Article 5. The effects of Article 11(6) do not extend to courts insofar as they act as review courts in respect of the types of decisions foreseen in Article 5.
4. Notwithstanding paragraph 3, in the EFTA States where, for the adoption of certain types of decisions foreseen in Article 5, an authority brings an action before a judicial authority that is separate and different from the prosecuting authority and provided that the terms of this paragraph are complied with, the effects of Article 11(6) shall be limited to the authority prosecuting the case which should withdraw its claim before the judicial authority when the EFTA Surveillance Authority opens proceedings and this withdrawal shall facilitate that national proceedings be brought effectively to an end.

Article 41

Reservation for Liechtenstein

The Principality of Liechtenstein is not obliged to designate a competition authority or other authorities responsible for the application of Articles 53 and 54 of the EEA Agreement. When the Principality of Liechtenstein empowers a competition authority or another authority to apply Articles 53 and 54 of the EEA Agreement, it shall inform the other EFTA States and the EFTA Surveillance Authority thereof.

Article 42

Special provisions

The EFTA Surveillance Authority may submit to the attention of the EFTA States, for consultation within the Standing Committee in accordance with Article 2 of the Agreement on a Standing Commit-

bestemmelsene i kapittel II i denne protokoll blir overholdt effektivt. De utpekte myndighetene kan omfatte domstoler.

2. Når håndhevingen av EØS-konkurransereglverket er overlatt til nasjonale forvaltnings- og rettsmyndigheter, kan EFTA-statene tildele disse ulike nasjonale forvaltnings- og rettsmyndighetene ulik myndighet og ulike oppgaver.
3. Virkningene av artikkel 11 nr. 6 får anvendelse på de myndigheter som er utpekt av EFTA-statene, herunder domstoler som ivaretar oppgaver i forbindelse med utarbeiding og vedtakelse av de typer vedtak som er fastsatt i artikkel 5. Virkningene av artikkel 11 nr. 6 får ikke anvendelse på domstoler så lenge de fungerer som klageinstanser med hensyn til de typer vedtak som er fastsatt i artikkel 5.
4. I EFTA-statene der en myndighet med henblikk på å gjøre visse typer vedtak fastsatt i artikkel 5 bringer en sak inn for en rettsmyndighet som er atskilt og forskjellig fra den myndighet som reiser sak, skal virkningene av artikkel 11 nr. 6, med forbehold for nr. 3 og forutsatt at vilkårene i dette nummer overholdes, begrenses til den myndighet som reiser sak, som skal frafalle sitt krav overfor rettsmyndigheten når EFTAs overvåkningsorgan innleder en saksbehandling. Dette frafallet skal på en effektiv måte avslutte den nasjonale saksbehandlingen.

Artikkel 41

Forbehold for Liechtenstein

Fyrstedømmet Liechtenstein plikter ikke å utpeke en konkurransemyndighet eller andre myndigheter som skal ha ansvar for anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Når fyrstedømmet Liechtenstein bemyndiger en konkurransemyndighet eller en annen myndighet til å anvende EØS-avtalens artikkel 53 og 54, skal det melde fra til de andre EFTA-statene og EFTAs overvåkningsorgan om dette.

Artikkel 42

Særskilte bestemmelser

EFTAs overvåkningsorgan kan gjøre EFTA-statene oppmerksom på, med sikte på samråd med den faste komité i samsvar med artikkel 2 i avtalen om EFTA-statenes faste komité, forslag med hensyn

tee of the EFTA States, proposals regarding the application of Article 53(3) of the EEA Agreement to certain categories of agreements, decisions or concerted practices.»

Article 2

The Table of Contents to Protocol 4 to the Surveillance and Court Agreement shall be amended as follows:

1. In Part I, the text of Chapter II shall be replaced by «General procedural rules implementing Articles 53 and 54 of the EEA Agreement (cf. Regulation (EC) No 1/2003)».
2. In Part II, the text of Chapters VI and IX shall be deleted.

Article 3

The text of Chapter VI of Protocol 4 to the Surveillance and Court Agreement shall be deleted.

Article 4

The text of Chapter IX of Protocol 4 to the Surveillance and Court Agreement shall be deleted.

Article 5

Articles 3 to 19 of Chapter XI of Protocol 4 to the Surveillance and Court Agreement shall be deleted.

Article 6

1. This Agreement, drawn up in a single copy and authentic in the English language, shall be approved by the EFTA States in accordance with their respective constitutional requirements. Before the end of a period of six months from its entry into force, this Agreement shall be drawn up and authenticated in German, Icelandic and Norwegian.
2. This Agreement shall be deposited with the Government of Norway which shall notify all other EFTA States. The instrument of acceptance shall be deposited with the Government of Norway which shall notify all other EFTA States.
3. This Agreement shall enter into force on the day Decision No 130/2004 of the EEA Joint Committee of 24 September 2004 enters into force or on the day all instruments of acceptance have been deposited by the EFTA States, whichever day is the later.

til anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 på visse kategorier avtaler, beslutninger eller samordnet opptreden.»

Artikkel 2

I teksten til innholdsfortegnelsen til protokoll 4 til overvåknings- og domstolsavtalen gjøres følgende endringer:

1. Teksten i del I kapittel II skal lyde «Alminnelige saksbehandlingsregler for gjennomføring av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 (jf. forordning (EF) nr. 1/2003)».
2. I del II utgår teksten til kapittel VI og IX.

Artikkel 3

Teksten til kapittel VI i protokoll 4 til overvåknings- og domstolsavtalen utgår.

Artikkel 4

Teksten til kapittel IX i protokoll 4 til overvåknings- og domstolsavtalen utgår.

Artikkel 5

Artikkel 3–19 i kapittel XI i protokoll 4 til overvåknings- og domstolsavtalen utgår.

Artikkel 6

1. Denne avtale, som er utarbeidet i ett eksemplar med gyldighet på engelsk, skal godkjennes av EFTA-statene i samsvar med deres forfatningsregler. Innen seks måneder etter at denne avtale er trådt i kraft, skal den utarbeides og gis samme gyldighet på tysk, islandsk og norsk.
2. Denne avtale skal deponeres hos Norges regjering, som skal underrette de øvrige EFTA-statene. Godtakelsesdokumentene skal deponeres hos Norges regjering, som skal underrette de øvrige EFTA-statene.
3. Denne avtale trer i kraft den dag EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 trer i kraft, eller den dag alle EFTA-statene har deponert sitt godtakelsesdokument, dersom dette skjer senere.

Om samtykke til godkjenning av avtale av 24. september 2004 om endring av protokoll 4 kapittel II til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA) av 2. mai 1992

IN WITNESS WHEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done at Brussels, 24 September 2004.

.....
FOR THE REPUBLIC OF ICELAND

.....
FOR THE PRINCIPALITY OF LIECHTENSTEIN

.....
FOR THE KINGDOM OF NORWAY

TIL BEKREFTELSE PÅ DETTE har de undertegnede, som har behørig fullmakt til det, undertegnet denne avtale.

Utfærdiget i Brussel, 24. september 2004.

.....
FOR REPUBLIKKEN ISLAND

.....
FOR FYRSTEDØMMET LIECHTENSTEIN

.....
FOR KONGERIKET NORGE

=====

